

Verksamhetsberättelse 2017

Tillsammans kan vi besegra prostatacancer!

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

1. Inledning	5
2. Övergripande mål	5
3. Årskrönika	6
4. Stöd till patientföreningarna	7
5. Stöd till drabbade och närstående	10
6. Påverkansarbete för bättre vård	11
7. Opinionsbildning för att öka kunskapen om prostatacancer	14
8. Bidra till forsknings- och utvecklingsverksamhet	21
9. Förtroendevalda och föreningar	23
10. Förbundsmöten och förbundets styrning	26
11. Kansli	28
12. Samarbete	28

ÅRSREDOVISNING 2017

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	30
1. Allmänt om verksamheten	30
2. Väsentliga händelser under året	32
3. Resultat och ställning	33
4. Finansiella instrument	36
5. Övrig icke finansiell information	36
6. Framtida utveckling	37
7. Forskning och utveckling	38
8. Förvaltning	39
RESULTATRÄKNING	40
BALANSRÄKNING	41
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR	43
UNDERSKRIFTER	48

PROSTATACANCERFÖRBUNDETS STYRELSE 2017

Kjell Brissman
Ordförande

Leif Sundqvist,
Vice ordförande

Bernt Åslund
Ledamot

Calle Waller
Ledamot

Hans Joelsson
Ledamot

Inge Nilsson
Ledamot

Stig Hanno
Ledamot

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

1. INLEDNING

Prostatacancerförbundet bildades 1999 under namnet ROP, Riksorganisationen för prostatacancer. 2006 fick förbundet sitt nuvarande namn. Prostatacancerförbundet är en ideell riksorganisation och samarbetsorgan för landets 26 regionala och lokala patientföreningar. Förbundet är obundet i partipolitiska och religiösa frågor. Förbundets vision är:

Tillsammans kan vi besegra prostatacancer!

2. ÖVERGRIPANDE MÅL

I förbundets stadgar finns tolv mål. Dessa sammanfattas här i fyra övergripande mål:

- Stödja patientföreningarna.
- Driva påverkansarbete för en bättre prostatacancervård.
- Driva opinionsbildning och öka kunskapen om sjukdomen.
- Bidra till forskning och utveckling.

3. ÅRSKRÖNIKA

Ett framgångsrikt år för ökad kunskap om prostatacancer!

2017 är året då vi kan se att förbundet och våra 26 patientföreningars arbete för att sprida kunskap om prostatacancer och nödvändigheten att ta PSA-prov har fått ett genombrott.

Vi lät precis som förra året genomföra en intervjuundersökning av 500 representativt slumpmässigt utvalda som fick svara på fem frågor. Skillnaden i utfall mellan dessa två år är remarkabel. På frågan; ”Vilken av följande fyra cancerdiagnoser är vanligast i Sverige?” svarade i år 50% prostatacancer jämfört med 17% föregående år. Kunskapen var i år högst bland männen (61% jämfört med kvinnor 37%). Tidigare år har kvinnorna haft högre kunskap.

På frågan; ”Vet du om att alla män 45 eller äldre borde ta PSA-prov för att upptäcka ifall de drabbats av prostatacancer?” svarade i år 71% ja till skillnad från föregående år då 16% svarade ja. Även på denna fråga hade männen högre kunskap i år (79%) än kvinnorna.

Prostatacancer är fortfarande den vanligaste cancerdiagnosen med närmare 100 000 diagnostiserade män. Tillgänglig statistik från förra året visar dock att köerna mellan diagnos och behandling är längst för alla diagnoser även om de är något kortare än tidigare. 151 dagar i medianvärde får en prostatacancerpatient vänta på behandling, vilket är fyra gånger längre än genomsnittet för andra cancerformer. Det händer dock mycket inom området, både inom diagnosformer, mediciner och organisation inom vården.

Årets anslag till forskning och utveckling är återigen större än något tidigare år. Förutom anslag till ren forskning har vi i år anslagit ytterligare en miljon kronor till utvecklingen av ”Patientöversikt prostatacancer” som är ett journalsystem/tidslinje för att lättare kunna följa patientens hälsa och medicinering, både för patientens/läkarens uppföljning och framtida forskning.

Mustaschkampen som enligt förbundsstämmans beslut är en årligen återkommande kampanj fortsatte sin framgångsrika utveckling förra året och samlade både in mer pengar och gav oss och prostatacancerfrågan stor publicitet vilket syns i undersökningen ovan.

Medlemsantalet har ökat under året och per årsskiftet var vi 10 971 medlemmar vilket är en ökning med 678 medlemmar eller 6,6 procent.

Socialstyrelsens utredning om allmän screening är förstås en fråga som har engagerat oss mycket under året. Tyvärr kom Socialstyrelsen i februari 2018 fram till att inte rekommendera allmän screening. Nu är frågan ute på remiss fram till nionde maj 2018.

Stockholm 2018-03-05

Kjell Brissman
ordförande

Leif Sundqvist
vice ordförande

Göran Hellberg
generalsekreterare

4. STÖD TILL PATIENTFÖRENINGARNA

Antalet medlemmar ökar

Förbundsstyrelsen har angett målet att föreningarnas medlemsantal ska öka till 12 000 år 2020. Utvecklingen hittills är positiv. Medlemsökningen under år 2017 var 6,6 %.

Antal medlemmar per 31/12	2013	2014	2015	2016	2017
	8 228	9 354	9 811	10 293	10 971

Kunskapspaket

Förbundet fortsätter att tillhandahålla *kunskapspaket* som föreningarna kan beställa i förbundets webbshop. Under året har förbundet uppdaterat den medicinska ordlistan *Vad sa läkaren?* De flesta av föreningarna delar kontinuerligt ut kunskapspaket till sjukhus och urologimottagningar i respektive län. Syftet med kunskapspaketet är att nydiagnostiserade patienter ska få bättre information om prostatacancer från klinikerna. I kunskapspaketet ingår:

- Välkomstbrev
- Föreningsfolder med information och kontaktuppgifter som anpassas till varje patientförening.
- Medicinsk ordlista *Vad sa läkaren?*
- Broschyren *Nästan alla män*.
- Boken *Prostatacancer, råd, rön, möjligheter* av Sten Nilsson och Lennart Levi.

Kompetensutveckling

Utbildning för nya styrelseledamöter

Den 20–21 september anordnade förbundet en tvådagarsutbildning för föreningarnas nya styrelseledamöter på Wårdshuset Lasse Majas konferensanläggning i Barkarby, Stockholm. Syftet med utbildningen var att ge de nya ledamöterna en bättre inblick i förbundets verksamhet, föreningsystemet, medlemsregistret, föreningsarbete, Mustaschkampen, förbundets webbplats, webbshop, stödverksamhet, Prostatanytt, sjukdomen och sjukvårdens organisation.

Deltagare i Prostatacancerförbundets utbildning för patientföreningarnas styrelseledamöter i september 2017.

Lyftet IV

Under året har förbundet fortsatt rusta patientföreningarnas medlemmar med kunskap om sjukdomen, vårdstruktur och vårdresultat för att de ska kunna föra en dialog med vårdens företrädare. Lyftet IV har under 2017 genomförts i fem av landets sex sjukvårdsregioner. Utbildningen bestod av två kursdagar med mellanliggande hemarbete i Uppsala, Vimmerby, Umeå, Helsingborg och Göteborg. Sammanlagt deltog cirka 90 deltagare i kursen som hölls av Stig Hanno, Calle Waller och Bernt Åslund.

Utbildning cancerrehabilitering

I november anordnade Prostatacancerförbundet, RCC Väst och RCC Syd en utbildningsdag i Göteborg för föreningarnas styrelseledamöter och andra aktiva inom våra patientföreningar. Även patientföreningarna Gynsam, ILCO, Mag-tarm, Bäckén, Nätverket mot gynekologisk cancer, Njurcancer, Cancerkompisar och Ung cancer var inbjudna. Utbildningens tema var "Rehabilitering för cancer i bäckenregionen". Under utbildningen fick deltagarna information om det nationella vårdprogrammet för cancerrehabilitering, inrättandet av vårdstruktur för att möta cancerrehabiliteringsbehov samt kunskaper om konkreta rehabiliteringsinsatser för patienter med cancer i bäckenregionen. Deltagarna hade goda möjligheter till erfarenhetsutbyte och fick, tack vare de många intressanta föreläsningarna, en bra inblick i hur morgondagens rehabilitering kommer att se ut.

Annika Sjövall, överläkare och docent vid Karolinska Universitetssjukhuset, Sofie Grinneback, utvecklingsledare RCC Väst och Patrik Göransson, psykolog höll föredrag under utbildningsdagen. Foto: Anders Hansson.

Rådgivning

Förbundet har svarat för hjälp och rådgivning till föreningarna om bland annat hur man skriver eller ändrar stadgar, föreningsrätt, medlemsregisterhantering, hur man lägger in logotyper och arbetar med webbplatser. Föreningarna har även fått stöd vad gäller mediekontakter och påverkansarbete.

Nyhetsbrev

Förbundet har under året skickat ut ett antal nyhetsbrev till patientföreningarna. Nyhetsbrev innehåller bland annat information till föreningarna om gemensamma aktiviteter, nya produkter som finns att beställa i webbshopen, kampanjer och vad som är på gång inom förbundet. Utöver de ordinarie nyhetsbrev har det även gått ut ett antal nyhetsbrev om Mustaschkampen.

Ett urval av de nyhetsbrev som skickats ut till patientföreningarna under 2017.

Regionmöten

Under året genomförde de sex regionerna (Mitt, Stockholm/Gotland, Östra, Västra, Södra och Norra) ett antal möten där man gick igenom information från förbundet, diskuterade medlemsrekrytering, vad föreningarna vill ha ut av förbundet samt erfarenhetsutbyte mellan föreningarna.

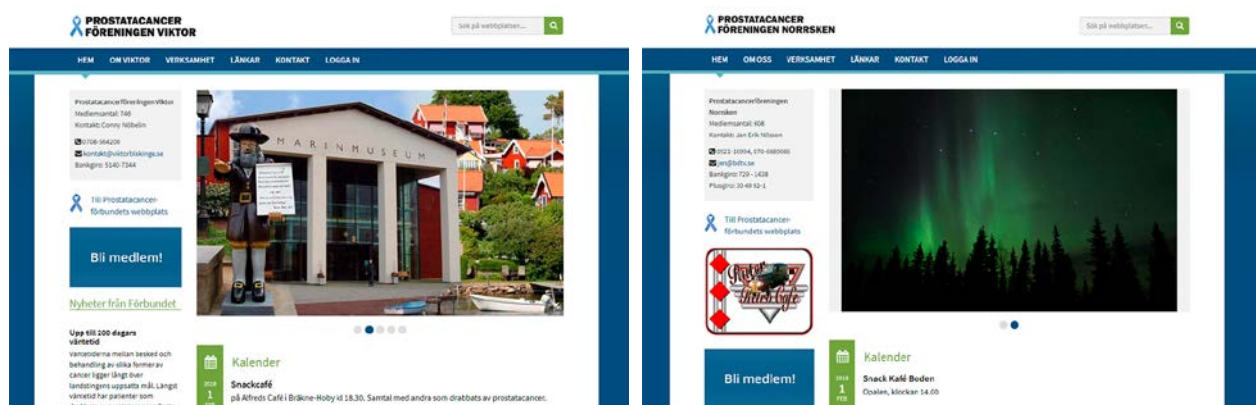
Lotterier

Genom Datumlotteriet, Prostatacancerförbundet och Bröstcancerförbundets egna lotteri, kan föreningarna sälja lotter och erhålla försäljningsprovision. Flera föreningar har gjort det vid olika möten och evenemang. Förbundet har även ett avtal med Folkspel där föreningarna har sålt Bingolotter och Sverigelotter.

Föreningarnas webbplatser

Under året har ytterligare en patientförening anslutit sig till den webbplatsmodell som förbundet tog fram 2014. Det är nu sammanlagt 18 av 26 föreningar som är anslutna. I januari lanserades en ny version av webbplatsmodellen, med en del förändringar som diskuterats under föregående år. Den nya modellen är responsiv och anpassar sig därmed baserat på enheten den visas, till exempel smartphones och läsplattor. Följande föreningar är nu anslutna till hemsidan:

1. CaPriN, Halland
2. Gotlands Prostataförening
3. Jämtgubben, Jämtlands län
4. Näckrosbröderna, Sörmland
5. PCF Tjust, Västervik
6. ProClub Möre, Kalmar
7. ProLiv Dalarna
8. ProLiv Jönköping
9. ProLiv Väst, Västra Götalands län
10. ProLivskvalitet Helsingborg
11. Prostatacancerföreningen i Uppsala län
12. Prostatacancerföreningen Norrsken i Norrbotten
13. Prostatacancerföreningen Syd Malmö/Lund
14. Prostatacancerföreningen Viktor, Blekinge
15. Prostatacancerföreningen Värmland
16. Prostataföreningen Gävleborg
17. ProVitae Kristianstad
18. T-Pro, Örebro

Två av patientföreningarna som är anslutna till förbundets webbplatsmodell, Prostatacancerföreningen Viktor i Blekinge och Prostatacancerföreningen Norrsken i Norrbotten.

Webbshop

Under året vidareutvecklades förbundets webbshop vad gäller nya produkter. I webbshopen finns bland annat informationsmaterial om prostatacancer, Mustasch- och Blå bandet-pins, reflexer, lösmustascher, reflexer, t-shirtar, kepsar och mössor. Via webbshopen är det enkelt för patientföreningarna att beställa material som behövs till kampanjer och möten. Under hösten tog förbundet enligt önskemål från flera av patientföreningarna fram en större variant av Blå bandet-pins. Pinsen finns nu i tre olika storlekar: Liten – 15 mm lång, Mellan – 18 mm lång och Stor – 27 mm lång.

5. STÖD TILL DRABBADE OCH NÄRSTÅENDE

Rådgivning per telefon och e-post

Prostatacancerförbundets kansli har svarat för hänvisningshjälp per telefon och e-post till patienter och närstående. Många frågor kunde slussas vidare till aktiva inom patientföreningarna, till ledamöter i förbundsstyrelsen samt annan cancerrådgivning från sjukvårdspersonal.

Rådgivning via webbplats

På förbundets webbplats finns information till patienter, närstående samt till andra som vill veta mer om sjukdomen. På webbplatsen finns alla förbundets broschyrer med information om prostatacancer att läsa i PDF-format. Det finns även länkar till mer information, radioprogram samt filmer med patienter och läkare. För personer som vill komma i kontakt med medarbetarna på kansliet, styrelsen och kontaktpersoner inom patientföreningarna är det enkelt att hitta kontaktuppgifter via webbplatsen.

På förbundets hemsida finns information till patienter som drabbats av prostatacancer och deras närstående.

Utveckling av en prostatacancerportal

Under 2016 påbörjade Prostatacancerförbundet i samarbete med RCC Stockholm Gotland ett arbete med målet att skapa en nationell, digital interaktiv webbportal. Syftet med Prostatacancerportalen är i första hand att vara ett stöd för män med prostatacancer och deras närstående, öka deras kunskaper för delaktighet i vård, rehabilitering och egenvård för optimalt välbefinnande. Vid årsskiftet 2016–2017 engagerades, med finansiering från RCC, en konsultfirma med uppdraget att ta fram ett förslag på projektplan för det fortsatta arbetet. Under 2017 har en genomförandeplan tagits fram. Denna plan har presenterats för olika intressenter inom vården och ligger nu hos Socialdepartementet för eventuell beslut om finansiering och implementering.

6. PÅVERKANSARBETE FÖR BÄTTRE VÅRD

Prostatacancerförbundet har följt och påverkat arbetet vid myndigheter och organisationer som på nationell nivå ansvarar för prostatacancervården. Det gäller Socialdepartementet, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), RCC i Samverkan, Tandvårds- och Läkemedelsförmånsverket (TLV), Myndigheten för Vårdanalys, Nationella Biobanksrådet med flera. Utvecklingen inom vården har bevakats och påverkats genom medverkan i arbetsgrupper, yttranden, utskick av pressmeddelanden, medverkan i media samt ett antal debattartiklar. Calle Waller har också för förbundets räkning medverkat i Regeringens rådslag om framtidens cancervård.

Det är framför allt tre områden som lyfts fram under året: betydelsen av tidig upptäckt, väntetiderna och läkemedelstillgången. Begreppet PCC, Prostatacancercentrum, har myntats, särskilt genom en uppmärksam artikel i Läkartidningen. PCC är en vision av en sammanhållen prostatacancervård på integrerade enheter med multidisciplinär bemanning, modernaste tekniken, kvalitetssäkring och forskningskapacitet. Arbeta med denna inriktning har inletts i Västra Götaland och region Skåne.

Screening

Socialstyrelsen inledde vid årsskiftet sin nya översyn av förutsättningar för screening av prostatacancer. Förbundet har följt arbetet på nära håll och i Socialstyrelsens expertgrupp representerats av Calle Waller. Frågan har också lyfts vid olika konferenser och i debattartiklar. Under en första etapp analyserades förutsättningar i en tio-stepsprocess. Slutsatsen blev vid halvårsskiftet att arbetet skulle fullföljas med ytterligare utvärdering i fem steg. I februari gick Socialstyrelsen ut med beslutet att inte rekommendera screening av prostatacancer. Socialstyrelsens rekommendation är ute på öppen remiss till och med den 9 maj. En slutlig version beslutas under hösten 2018.

Förbundet stödjer den Nationella cancerstrategin och RCC-verksamheten

Planering och utvärdering av prostatacancervården sker av RCC inom varje sjukvårdsregion och samordnas genom RCC i samverkan vid SKL. I detta arbete ska representanter från förbundet och föreningarna ha insyn och inflytande, något som blir allt viktigare eftersom ansvaret för kunskapsstyrningen av vården förskjuts till sjukvårdsregionerna. Förbundet stödjer detta arbete och verkar för ett utvecklat samarbete mellan föreningarna inom respektive sjukvårdsregion. För att underlätta detta har Stig Hanno lett en grupp med representanter från varje region.

Den nationella vårdprogramgruppen, NVP

Det Nationella Vårdprogrammet infördes 2014 och uppdateras fortlöpande. Gruppen leds av Ove André, verksamhetschef vid Universitetssjukhuset Örebro och består av de processansvariga läkarna från varje region samt representanter för bland annat kontaktsjuksköterskor och patologi. Förbundet har representerats av Bernt Åslund och Calle Waller. Gruppens arbete har under året främst drivits via ett fysiskt möte, mailkontakter och telefonmöten. I dagsläget förbereds en revidering som ska remissbehandlas under våren 2018.

Nationella prostatacancerregistret, NPCR

Det Nationella prostatacancerregistret förvaltas av RCC Uppsala/Örebro och leds av professor Pär Stattin och överläkare Ingela Lissbrant. Styrgruppen består bland annat av cirka 25 urologer, onkologer, patologer, radiologer och kontaktsjuksköterskor. Förbundet har representerats av Stig Hanno och Calle Waller. Utöver underhandskontakter via e-post har registergruppen haft ett tvådagars och ett endagsmöte under året. 2016 års siffror har publicerats digitalt på hemsidan NPCR.se, interaktivt i Ratten samt som regionala rapporter.

Patientöversikt Prostatacancer

Arbetet med det nya journalstödet, Patientöversikt Prostatacancer har tagit fart och allt fler kliniker ansluter sig. Vid årsskiftet är cirka 4 000 patienter registrerade. Förbundet stödjer detta arbete aktivt dels genom att för andra året i rad tillskjuta projektmedel, dels genom aktiva arbetsinsatser. Till exempel har samtliga klinikchefer tillställts en skrivelse med uppmaning att ansluta sig samt medverka till att strategiska möten kommit till stånd med relevanta personer och myndigheter, ett direkt verksamhetsstöd till registret.

Standardiserat Vårdförlopp, SVF

Regeringens fyraåriga satsning på att korta väntetiderna i cancervården inleddes för bland annat prostatacancer hösten 2014. Det särskilda statliga stödet till landstingen har nu utgått under tre av den fyraåriga projekttiden. SKL:s uppföljningssystem, databasen Signe, har fortfarande inte kunnat leverera tillförlitliga utfallsmått. Enligt NPCR för 2016 har enstaka regioner lyckats minska väntetiderna något medan andra till och med ökat. En enskild klinik, Uddevalla, avviker markant i positiv riktning efter ett systematiskt arbete.

Prostatacancerområdet är särskilt komplicerat dels på grund av att väntetiderna från början var väsentligt längre än för någon annan cancerform, dels och framför allt till följd av att inklusionskriterierna ändrades från årsskiftet 2016/2017, vilket framgår bland annat i förbundets checklista för SVF 2017. Förändringen innebar att samtliga med misstänkt prostatacancer ska omfattas. Det första året bevakades väntetiderna till behandling endast för dem med högriskcancer.

Läkemedelsfrågor

I 2016 års verksamhetsberättelse konstaterades att det varit ett mellanår då inga nya läkemedel lanserades. Detta gäller även 2017. Intresset för läkemedel mot prostatacancer är dock hetare än någonsin. Runt om i världen pågår cirka 2 500 kliniska prövningar när det gäller behandling av prostatacancer med läkemedel, i Sverige ett 70-tal. De internationella läkemedelsjättarna visar stort intresse för samarbete/uppköp av mindre utvecklingsföretag. Ett sådant exempel är företaget DexTech Medical, baserat i Uppsala, som har utvecklat läkemedelskandidaten *OsteoDex* mot kastrationsresistent prostatacancer.

Vi har tidigare kunnat konstatera att vården i vårt land inte är jämlik när det gäller användningen av antiandrogenerna Zytiga (abirateron) och Xtandi (enzalutamid). I en studie av Lissbrant och andra bekräftades detta. Endast en tredjedel av männen med prostatacancer, som skulle kunna ha behov av dessa läkemedel, fick ett recept under åren 2015–2016. Dessutom var det stora skillnader i användningen beroende på ålder och var man bor. Det är viktigt att vi alla jobbar för att förändra detta. Ett mål med utbildningen Lyftet IV, som genomfördes under 2017, var att skapa kunskap och förutsättningar för ett aktivt påverkansarbete i landstingen/regionerna.

Såväl Zytiga som Xtandi har idag en begränsad indikation och får endast användas vid metastaserad prostatacancer. Under 2017 presenterades forskningsresultat som visar stora fördelar för patienterna om läkemedlen sätts in tidigare i sjukdomsförloppet. För att detta skall kunna ske måste företagen ansöka om utökad indikation hos TLV (Tandvårds och Läkemedelsförmånsverket). Detta kommer säkerligen att ske. Intressant blir då att se vilka prissänkningar företagen är beredda att göra då antalet behandlade patienter kommer att öka mycket.

Inom området potensläkemedel har det glädjande skett att patentet på Cialis (tadalafil) gick ut i november 2017. Drygt tio generikaföretag står i begrepp att lansera egna tadalafilpreparat. Detta kommer att innebära kraftigt sänkta priser. Dessutom kommer Levitra (vardenafil) att tappa sitt patent under våren 2018.

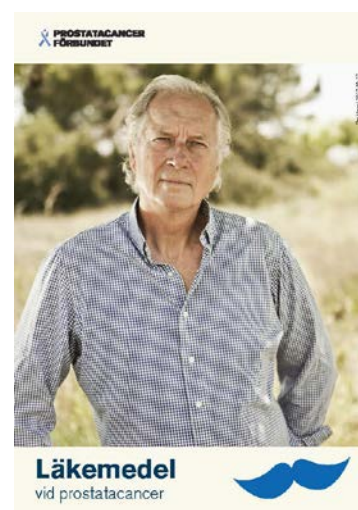
Vårt samarbete med företrädare för läkemedelsindustrin är gott. Det goda samarbetet med myndigheterna har utvecklats under 2017. Förbundet representeras nu i Läkemedelsverkets Patient- och Konsumentråd. Förbundet har även direkt insyn i den statliga ”Utredningen om finansiering, subvention och prissättning av läkemedel” som skall presentera sina förslag hösten 2018.

Yttranden och remisser

Prostatacancerförbundet har under året tillsammans med Stockholmsföreningarna lämnat ett remissvar till Stockholms Läns Landsting angående ny organisation för prostatacancervården. Förbundet har genom Kjell Brissman och Bernt Åslund även lämnat ett remissvar angående utredningen: "Enhetliga priser på läkemedel".

Framtagande och spridande av broschyrer

Förbundets broschyrer är viktiga i många avseenden, framförallt är de ett utmärkt hjälpmedel för att nå ut med information och bidra till att öka kunskapen om prostatacancer. Under året har två av broschyrerna uppdaterats för att tillhandahålla så aktuell information som möjligt; *Läkemedel vid prostatacancer* och *Vad sa läkaren? Liten medicinsk ordlista*. Den sistnämnda har även omarbetats grafiskt för att få samma utseende som övriga broschyrer. Med en enhetlig och tydlig design är det enkelt att se att broschyrerna hör ihop och att Prostatacancerförbundet står som avsändare. Hösten 2017 tog förbundet även fram broschyren *Almost every man*, en engelsk version av *Nästan alla män*. Syftet var att nå ut med information om prostatacancer och förbundets verksamhet till en bredare målgrupp. Alla sex broschyrerna finns i tryckt format och som PDF på förbundets webbplats.

Broschyrerna har fått ett mer enhetligt utseende där Prostatacancerförbundet står som tydlig avsändare.

7. OPINIONSBLDNING FÖR ATT ÖKA KUNSKAPEN OM SJUKDOMEN

Prostatacancerförbundet driver opinionsbildning för bättre prostatacancervård, sprider information och skapar uppmärksamhet samt verkar för ökad kunskap om sjukdomen.

Kunskapsspridning

Förbundet förser kontinuerligt medlemmarna med information. Förbundet har en ambition att nå så många som möjligt av de nära 100 000 drabbade männen som lever i Sverige, deras familjer och andra närstående. Dessutom är ambitionen att nå allmänheten, genom bland annat Mustaschkampen och aktiviteter i Almedalen som anordnades under året. Förbundet arbetar kontinuerligt för att nå ut till en bredare målgrupp. Under hösten startade vi därför ett samarbete med företaget Utbudet.se. Via denna webbplats kan alla som arbetar inom skolvärlden helt gratis beställa företags, organisationers och myndigheters informationsmaterial. Via Utbudet.se kan vi under organiserade former nå ut med information om prostatacancer och vår verksamhet till fler barn, ungdomar och vuxenstudenter.

Prostatanytt

Förbundets tidning Prostatanytt har givits ut med fyra nummer under ledning av chefredaktör Torsten Sundberg. Tidningen går ut till alla som är medlemmar i någon av förbundets patientföreningar samt till urologimottagningar och andra intressenter. I takt med att medlemmarna i patientföreningarna blivit fler har också Prostatanytts upplaga ökat från 6 900 exemplar år 2012 till 11 000 år 2017.

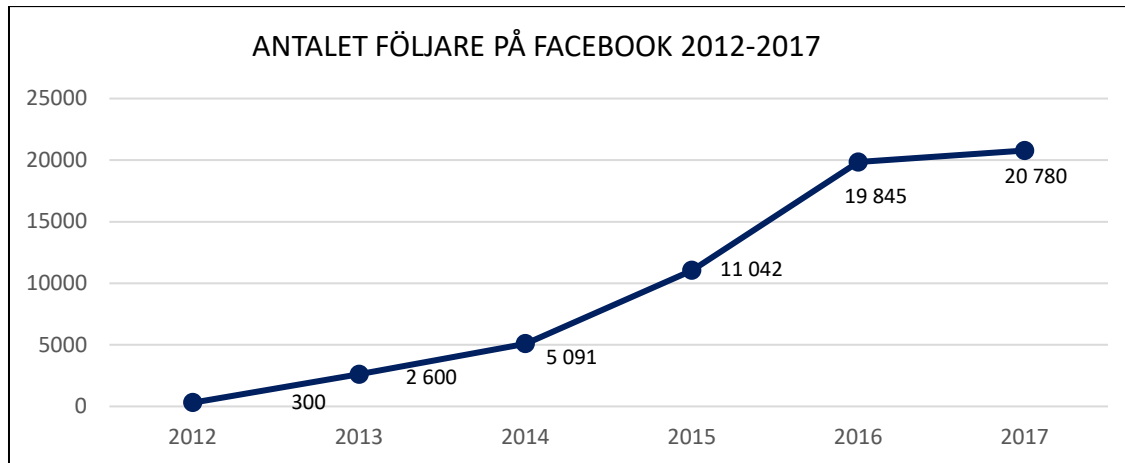
De nummer av tidningen Prostatanytt som kommit ut under 2017.

Förbundets webbplats

Under 2017 har förbundets webbplats kompletterats och förbättrats ut flera avseenden. Några av fokusområdena har varit att förnya bildmanéret och få mer aktivitet på sidan. Att använda bilder av bra kvalitet med ett tydligt budskap bidrar till att skapa intresse och engagemang. För att få en aktivare sida har vi kontinuerligt börjat skriva fler egna nyheter och publicera fler nyheter från andra medier via RSS-flödet på startsidan. Under hösten inleddes även ett projekt för att förnya sidans design och göra webbplatsen responsiv. Detta kommer att bli klart i februari 2018.

Sociala medier

Sociala medier är viktiga kanaler för att nå ut med information om förbundets verksamhet till allmänheten och skapa opinion. Under året har förbundet varit verksamt på Facebook och Instagram. Inläggen på Facebook har handlat om allt ifrån information om prostatacancer till konkreta uppmaningar om att skänka pengar till Fonden mot prostatacancer. Förbundet har även publicerat länkar till artiklar, radioinslag, tv-klipp, aktiviteter, insamlingar med mera. Under 2017 har förbundets Facebooksida ökat sina följare till 20 780 stycken. Förbundets årliga kampanj, Mustaschkampen, har även en egen Facebooksida med 1 907 följare. Sidan administreras av förbundet, men aktiva i patientföreningarna har också haft möjlighet att publicera inlägg om aktiviteter som har ägt rum i deras län. Mustaschkampen har även ett Instagram-konto, som är mycket bra och lättillgängligt sätt att nå ut med bildmaterial som beskriver kampanjens bredd och olika aktiviteter. Det är även lätt för allmänheten att tagga sina inlägg kopplade till kampanjen.

Medieaktiviteter

Under året har förbundet skrivit och skickat ut pressmeddelanden samt skrivit debattinlägg i dagstidningar och fackpress. En del av pressmeddelandena anpassades för de olika föreningarna och utsändes till lokal press. Aktiviteterna resulterade i ett antal artiklar och radioprogram. Förbundet abonnerar på en presstjänst där vi enkelt kan nå ut till aktuella medier.

Almedalsveckan

Prostatacancerförbundet deltog för sjätte året i rad under Almedalsveckan på Gotland. Förbundet arrangerade ett seminarium; *Prostatacancer – dags för allmän screening*. Prostatacancerförbundets ordförande Kjell Brissman inledde med att redovisa förbundets inställning i screeningfrågan. Därefter ett samtal om STHLM3 mellan moderatorn Kent Lewén (Prostatacancerföreningen Viktor) och urolog Tobias Nordström. Andra inslag på seminariet var att Johanna Kain från Socialstyrelsen redovisade aktuellt från screeningutredningen och Anders Mattiasson från Blekinge redogjorde för sin vardag som patient med ett PSA-värde uppåt 2 500. Seminariet var fullsatt och mycket uppskattat.

Förbundet hade även ett tält med informationsbord på strategisk plats mitt emot presscentret som Gotlandsföreningen ordnat. Tältet var välbesökt av både allmänhet och av politiker med många bra diskussioner och möjligheter att sprida vårt budskap.

Försvarsminister Peter Hultqvist och journalisten Janne Josefsson var två av besökarna hos Anders Mattiasson i förbundets tält. Kjell Brissman berättade om förbundets inställning i screeningfrågan under vårt seminarium.

Konferens på Fotografiska

Den 3 april 2017 anordnade förbundet en stor konferens på Fotografiska i Stockholm. Syftet var att skapa uppmärksamhet och diskussioner om prostatacancer bland professionen, politiken och våra patientföreningar. Inspiration till konferensen togs bland annat från norska Kreftforeningen som varje år arrangerar ett evenemang för att uppmärksamma sjukdomen. Temat för förbundets konferens var "Världens bästa prostatacancervård – hur når vi dit? På plats fanns många företrädare för de lokala patientföreningarna samt representanter från vården och politiken. Konferensens innehåll tog sin utgångspunkt i en artikel i Läkartidningen (nr 5 2017) – "Prostatacancercentrum – Navet i framtidens prostatacancervård". De olika programpunkterna på konferensen kommenterades och analyserades av en särskild panel bestående av politiker och representanter från Sveriges Kommuner och Landsting.

Ola Bratt, överläkare, Cambridge University Hospitals och Ingela Franck Lissbrant, överläkare, Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg var två av föredragshållarna under konferensen på Fotografiska i Stockholm.

BFF - Fotoutställning

Under 2017 tog förbundet i samarbete med Astellas Pharma fram en fotoserie med porträtt på tio män med prostatacancer som poserar tillsammans med sina bästa vänner. Syftet med fotoutställningen "BFF – om prostatacancer och manlig vänskap" var att bemöta de tabun och de normer som föreligger. Fotoutställningen visar att sjukdomen inte bara drabbar prostatacancerpatienter, utan också människor i deras närhet. Därför har vi låtit vännerna till de drabbade berätta om hur det kändes när deras bästa vänner fick cancerbeskedet. Under året har patientföreningarna haft möjlighet att låna utställningen helt gratis. Förbundet har även stått för fraktkostnaden. Några av föreningarna som valde att ställa ut fotoserien på olika platser i respektive län var Värmland, Uppsala, T-Pro och Tjust.

Mustaschkampen

I november/december arrangerades förbundets årliga kampanj Mustaschkampen, för tredje året i rad. Årets kampanj skedde i samarbete med de 26 lokala prostatacancerföreningarna, tio huvudpartners och cirka 500 företag och organisationer.

Årets syfte med Mustaschkampen var att:

- Öka allmänhetens kunskap om prostatacancer och sprida kunskap om den ojämlika vården med stora regionala skillnader.
- Samla in pengar till forskning.
- Verka för att öka mäns hälsa och livskvalitet och få fler att känna till att tidig upptäckt av prostatacancer räddar liv.

Mustaschkampen 2017 lyckades samla in hela 10,5 miljoner kronor. Även i medierna fick Mustaschkampen ett stort genomslag. Mustaschkampen figurerade i totalt 832 pressklipp, 54 radioprogram och 25 tv-program. Samarbetet med Mustaschkampens mediepartners Aftonbladet och Schibsted resulterade i 35 helsidesannonser i Aftonbladet och 12 helsidesannonser i SvD. Våra digitala annonser visades 53 miljoner gånger på Aftonbladet och Schibsteds digitala webbplatser. Dessa visningar ledde till att 271 000 gick in på Mustaschkampens webbplats.

Insamling

För att underlätta insamlingsarbetet uppdaterades och kompletterades kampanjmaterialet med ett antal nya mustaschprodukter och marknadsföringsmaterial. Några av produkterna som funnits till försäljning är tygmustascher, mustaschreflexer, lösmustascher, mustaschpins, mössor, kepsar och tröjor. Insamling har skett via allmänheten och genom företag. Ett omfattande arbete utfördes för att få med fler företag och organisationer, vilket verkligen lyckades. Eftersom kampanjen syntes så bra var det många företag och organisationer som anslöt sig på eget initiativ. Sammanlagt var det cirka 500 företag och organisationer genomförde insamlingar och sålde mustaschprodukter.

Våra huvudpartners 2017 var Aftonbladet, Apoteksgruppen, Beijer Bygg, Brothers, Buttericks, Ica Maxi, Orkla Foods med varumärket Grandiosa, Schibsted och Svensk Travsport. Flera av våra huvudpartners sålde bland annat tygmustascher, mustaschreflexer och lösmustascher. Dessutom bidrog ett antal företag med bidrag från egna produkter.

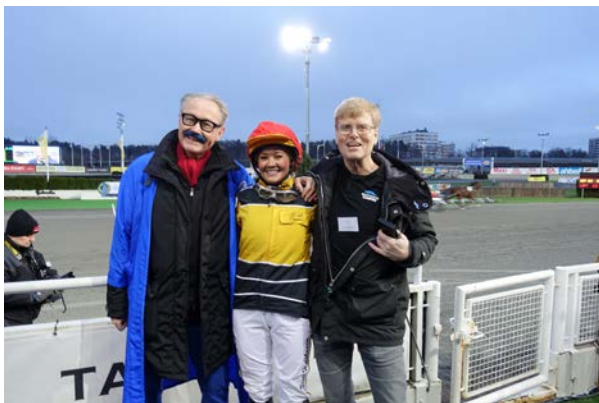

Lokala prostatacancerföreningar

De lokala prostatacancerföreningarnas engagemang och aktiviteter har en viktig och avgörande roll för Mustaschkampens framgång. Under 2017 var det fler föreningar som genomförde aktiviteter. Totalt genomförde patientföreningarna hela 327 aktiviteter.

Föreningarna har bland annat:

- Skickat pressmeddelanden
- Skrivit debattartiklar
- Arrangerat debatter, föreläsningar, konferenser och informationsmöten
- Sålt mustaschprodukter
- Arrangerat insamlingar
- Informerat på idrottstävlingar

Kampanjledare Torsten Tullberg och Lennart Rehnström från ProLiv Stockholm vid ett av Svensk Travsports V75-lopp på Solvalla. ProLiv Kronoberg tjuvstartade kampanjen med ett Mustaschlopp i Lenhovda den 3 juni.

Håkan Florin, Prostatacancerföreningen Värmland, är en veteran när det gäller insamlingar och försäljning av mustaschprodukter. I juni anordnade ProVitae en motorcykelkortege i Skåne till förmån för Mustaschkampen.

Frontfigurer

Årets kampanj frontades återigen av kvinnor eftersom det var ett framgångsrikt koncept 2016. Att visa kvinnor i mustasch har gett höga resultat i en mätning som vår samarbetspartner Schibsted genomfört. I år medverkade ett antal kvinnor som vanligtvis inte pratar om män; skådespelaren Aleksa Lundberg, författaren Anna Benson, artisten Lars-Åke "Babsan" Wilhelmsson, fotografen Elisabeth Ohlson Wallin, artisten Mariette Hansson och författaren Mian Lodalen.

Övre raden från vänster: Aleksa Lundberg, Anna Benson och Lars-Åke "Babsan" Wilhelmsson.
Nedre raden från vänster: Elisabeth Ohlson Wallin, Mariette Hansson och Mian Lodalen.

Blå kokboken

En av årets succéer blev den Blå kokboken. I Blå kokboken porträtterar författaren Anna Benson, som tidigare givit ut Rosa kokboken I och Rosa kokboken II, tolv kända män som lagar mat och delar som delar med sig av sina liv och sitt möte med cancer. Männerna som medverkade i Blå kokboken var: Edward Blom, Ralf Edström, Per Elofsson, David Helenius, Gabriel Forss, Bert Karlsson Ingvar Oldsberg, Börje Salming, Stefan Sauk, Patrik Sjöberg och Oscar Zia. För varje såld bok gick 100 kronor till kampanjen, vilket totalt resulterade i 500 000 kronor.

Fars dag

Fars dag var en viktig dag för Mustaschkampen då många av våra patientföreningar anordnade olika typer av aktiviteter för att hylla alla pappor och uppmärksamma prostatacancer. Bland annat så genomförs en gemensam ljusmanifestation på flera olika platser i landet för att påminna om Sveriges vanligaste cancerform. Ljusmanifestationer genomfördes bland annat av PCF Tjust, ProLiv Dalarna, Pcf i Uppsala län och Pcf Värmland. Mustaschkampen marknadsfördes stort i Stockholms tunnelbana kring Fars dag. Aftonbladet TV producerade även en film som visats 626 000 gånger på Schibsteds webbplatser och sociala medier. Den handlar unga som vill att pappor tar PSA-prov.

På Fars dag marknadsfördes Mustaschkampen med speciella annonser i Stockholms tunnelbana. Samma dag ägde flera ljusmanifestationer runt om i landet, här ProLiv Dalarnas manifestation på Stora Torget i Falun.

Nordea Masters 2017

Som ett försök att synas i ett nytt sammanhang valde Prostatacancerförbundet sommaren 2017 att medverka vid golftävlingen Nordea Masters. Inriktningen för förbundets medverkan var att möta människor, att informera om prostatacancer, vikten av tidig upptäckt, PSA-prov samt förbundets och patientföreningarnas verksamhet. Evenemanget ägde rum på Barsebäcks Golf & Country. Själva tävlingen spelades den 1–4 juni. Ansvariga för planering, bemanning och genomförande av förbundets deltagande vid Nordea Masters var Inge Nilsson från ProLiv Väst och Jan Frick från ProVitae Kristianstad. De allra flesta av golftävlingens besökare passerade förbundets tält vilket ledde till ett stort antal spontana möten med intresserade människor varje dag.

Opinionsbildande insatser i kampen mot prostatacancer

En väsentlig del av den opinionsbildande verksamhet som beskrivits ovan har finansierats av fondmedel. Under året användes fondmedel för opinionsbildning omfattande 5 996 tkr (2016: 4 342 tkr).

8. BIDRA TILL FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSVERKSAMHET

Fonden mot prostatacancer

Fonden mot prostatacancer har som syfte att stödja svensk prostatacancerforskning, utveckla kompetensen hos vårdpersonal inom svensk prostatacancervård och olika patientföreträdare samt genomföra opinionsbildande insatser i kampen mot prostatacancer.

Fonden mot prostatacancers utdelningshistorik: (belopp i tkr)

<u>År</u>	<u>Forskning</u>	<u>Stipendier</u>	<u>Opinionsbildning</u>	<u>Summa</u>
2013:	1 057	315	890	2 262
2014:	1 495	54	800	2 349
2015:	2 151	137	1 937	4 225
2016:	3 502	86	4 342	7 930
2017:	5 290	79	5 996	11 365
Summa	13 495	671	13 965	28 131

Beträffande fonden, se även förvaltningsberättelsen och not 8.

Insamling

Under 2017 lanserades en ny smidig metod att skänka gåvor och starta egna insamlingar via Facebook. Dessutom vidareutvecklades verktyget som gör det möjligt för både privatpersoner och företag att starta egna insamlingar via Betternow, något som omedelbart resulterade i både ett ökat antal insamlingar och ett högre insamlat totalbelopp.

Gåvor via Facebook

I slutet av året lanserade Facebook ett verktyg som gör det möjligt för privatpersoner att skänka gåvor till välgörenhetsorganisationer i Europa via Facebook. Verktyget har använts i USA sedan en tid tillbaka och varit mycket framgångsrikt. Sedan december månad är det möjligt för allmänheten att skänka en gåva till Prostatacancerförbundet via en knapp på vår Facebooksida. Det är även möjligt för privatpersoner att skapa en egen insamling via Facebook till förmån för Prostatacancerförbundet, vid till exempel födelsedagar eller andra typer av händelser.

Insamlingar via Betternow

I oktober valde förbundet att implementera en ny version av Betternows verktyg för egna insamlingar. Den nya versionen har bland annat snyggare bilder och layout, dessutom framgår det tydligare att det är Prostatacancerförbundet som är förmånstagare för insamlingarna. I november och december startades cirka 100 nya insamlingar från privatpersoner och företag.

Forskningsanslag

Under året beviljades forskningsanslag med 5,3 miljoner kronor, en ökning med 51% från 2016 (3,5 miljoner kronor 2016).

1. Andreas Pettersson, Institutionen för Medicin, Karolinska Institutet fick 450 000 kr för forskning om prognostisering av död i prostatacancer baserat på histopatologisk information från diagnostiska biopsier.
2. Anders Bjartell, Institutionen för translationell Medicin, avdelning för urologisk cancerforskning, Lunds universitet fick 600 000 kr för forskning av blockering av STAT3 i tumörceller och immunceller som en ny behandling vid kastrationsresistent prostatacancer.
3. Karin Welén, Institutionen för kliniska vetenskaper vid Sahlgrenska Akademin fick 600 000 kr för forskning om Karaktärisering av kastrationsresistent prostatacancer via cirkulerade tumörceller.
4. Pernilla Wikström, Institutionen för Medicins biovetenskap, Umeå Universitet fick 600 000 kr för forskning om betydelsen av micro-RNA och DNA-metylering för utveckling av aggressiv prostatacancer.
5. Delila Gasi Tandefelt, Sahlgrenska Cancer Centrum, avdelning urologi, Göteborgs Universitet fick 600 000 kr för forskning av cirkulerande tumör-DNA för förbättrad diagnos och behandling av prostatacancer.
6. Mark Clements, Institutionen för Medicins epidemiologi och biostatistik, Karolinska Institutet fick 600 000 kr för forskning om Planering för prostatacancer testning utifrån studien STHLM 3. Hur bör ett cancerscreeningsprogram planeras?
7. Johan Stranne, Institutionen för Kliniska vetenskaper, Sahlgrenska Akademin, Göteborgs Universitet fick 500 000 kr för forskning om Incontinence Post Robot assisted radical prostatectomy, Anatomical and Functional reasons (IPRAF).
8. Elin Trägårdh, Institutionen för translationell medicin, Lunds Universitet fick 300 000 kr för forskning inom PET-CT och prostatacancer. Validering av nya digitala PET-kameror inklusive diagnostisk prestanda, outcome-studier och hälsoekonomi samt att utveckla bild-biomarkörer för kvantitativ bedömning av prognos och behandlingsrespons.
9. Magnus Törnblom och projekt för Patientöversikt prostatacancer (PPC) fick 1 miljon kronor för fortsatt utveckling.
10. Magnus Törnblom, Kirurgkliniken Visby Lasarett, fick 40 000 kronor för ett pilotprojekt för Patientöversikt prostatacancer (PPC) på Gotland.

Kompetensutveckling

Fonden mot prostatacancer delar ut stipendier för kompetensutveckling av personal inom prostatacancer vården och patientföreträdare i syfte att förbättra vård, omsorg och livskvalitet för patienter och deras närstående. Under året har styrelsen beslutat om stipendier för kompetensutveckling för 79 tkr (2016: 86 tkr).

Fonden mot prostatacancer har under året beviljat stipendier till följande:

- Josefine Pethrus Riikonen, forskningssjuksköterska, Urologens forskningsmottagn Skånes US
- Mikael Källman, kontaktsjuksköterska, Onkologkliniken Region Gävleborg
- Maria Lewin Lundh, kontaktsjuksköterska, Urologmottagn Centralsjukhuset Karlstad
- Gunilla Karlsson, kontaktsjuksköterska Urologmottagn Centralsjukhuset Karlstad
- Jolanta Nawrocki, kontaktsjuksköterska, Urologmottagn Närsjukhus Simrishamn
- Anna Bohman, tf kontaktsjuksköterska, Urologmottagn Akademiska sjukhuset Uppsala
- Niclas Andersson, kontaktsjuksköterska, Urologmottagn Akademiska sjukhuset Uppsala
- Calle Waller, vårdpolitisk talesperson, Uppsala
- Eva Steele, sjuksköterska, Urologmottagn Skånes US, Malmö
- Johan Sällström, läkare/kirurg, Kristianstad
- Connie Nebelong, kontaktsjuksköterska, Urologen Aleris specialistvård, Stockholm
- Ann-Margret Persson, sjuksköterska, Urologmottagn Centralsjukhuset Kristianstad

9. FÖRTROENDEVALDA OCH FÖRENINGAR

Prostatacancerförbundets styrelse

Förbundsstyrelsen har under 2017 haft följande sammansättning:

Ordinarie ledamöter: Kjell Brissman, förbundsordförande
Leif Sundqvist, vice ordförande
Bernt Åslund
Calle Waller
Hans Joelsson
Inge Nilsson
Stig Hanno

Avgående ledamöter: Alf Carlsson, förbundsordförande, april 2017
Leif Näckholm, april 2017
Lennart Lindow, april 2017
Jan Frick, maj 2017
Miguel Bascuas, juni 2017

Adjungerade: Torsten Sundberg
Kerstin Åslund

Göran Hellberg har varit styrelsens sekreterare. Förbundsstyrelsen har haft åtta sammanträden 2017.
Ersättning till styrelseledamöter: 151 tkr (2016: 147 tkr).

Arbetsutskott

Kjell Brissman, förbundsordförande
Leif Sundqvist, vice ordförande
Göran Hellberg, generalsekreterare

Revisorer

Auktoriserad revisor: Erik Emilsson, Revideco AB
Förtroendemannarevisor: Jan Holgersson, Borlänge

Ersättare

Auktoriserad revisor Antti Niemi från Revideco AB
Förtroendemannarevisor Sven-Eric Carlsson, Varberg

Valberedning

Sture Henningsohn, sammankallande	Västernorrlands län
Stig Lindahl	Uppsala län
Ulf Holmberg	Dalarnas län
Torsten Sundberg	Stockholms län
Ingemar Engberg	Skåne län

Regionansvariga

Mittregionen Uppsala Örebro
Stockholm och Gotland
Östra regionen
Västra regionen
Södra regionen
Norra regionen

Bernt Åslund
Torsten Sundberg
Gert Malmberg
Inge Nilsson
Ingemar Engberg
Leif Näckholm

Läkemedelsutskott

Bernt Åslund, sammankallande
Thore Eklund
Hans Joelsson
Mikael Nordström
Leif Näckholm
Kenny Petersson
Johan Sällström
Jan-Erik Essenholm

Uppsala län
Uppsala län
Gävleborgs län
Dalarna län
Norrbottens län
Örebro län
Skåne län
Kalmar län

Prostatacancerförbundets forskningsråd

Prostatacancerförbundets styrelse har utsett ett forskningsråd med expertis inom forskningsfältet för prostatacancer. Forskningsrådet har under år 2017 bestått av:

Calle Waller, ordförande, ledamot Prostatacancerförbundets styrelse

Yvonne Brandberg, psykolog, professor i vårdvetenskap med fokus på onkologi, forskare inom det psyko-onkologiska fältet vid Karolinska Institutet

Jan-Erik Damber, seniorprofessor i urologi, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet

Kerstin Åslund, urolog och överläkare vid Sundsvalls sjukhus, adjungerad ledamot

Stig Hanno, ledamot Prostatacancerförbundets styrelse

Göran Hellberg, sekreterare, generalsekreterare Prostatacancerförbundet

Stipendiekommitté

Kjell Brissman, ordförande Prostatacancerförbundet

Kerstin Åslund, urolog och överläkare vid Sundsvalls sjukhus, adjungerad ledamot Prostatacancerförbundet

Göran Hellberg, sekreterare, generalsekreterare Prostatacancerförbundet

Arbetsgrupp för internationella frågor

Calle Waller
Stig Lindahl

Uppsala län
Uppsala län

Redaktionsråd Prostatanytt

Torsten Sundberg, chefredaktör
Mats Hedlund, urolog
Rolf Zimmerman, onkolog
Kristina Sjödin, onkologisjuksköterska
Christina Örum, närstående
Ola Lager, redaktör

Patientföreningar

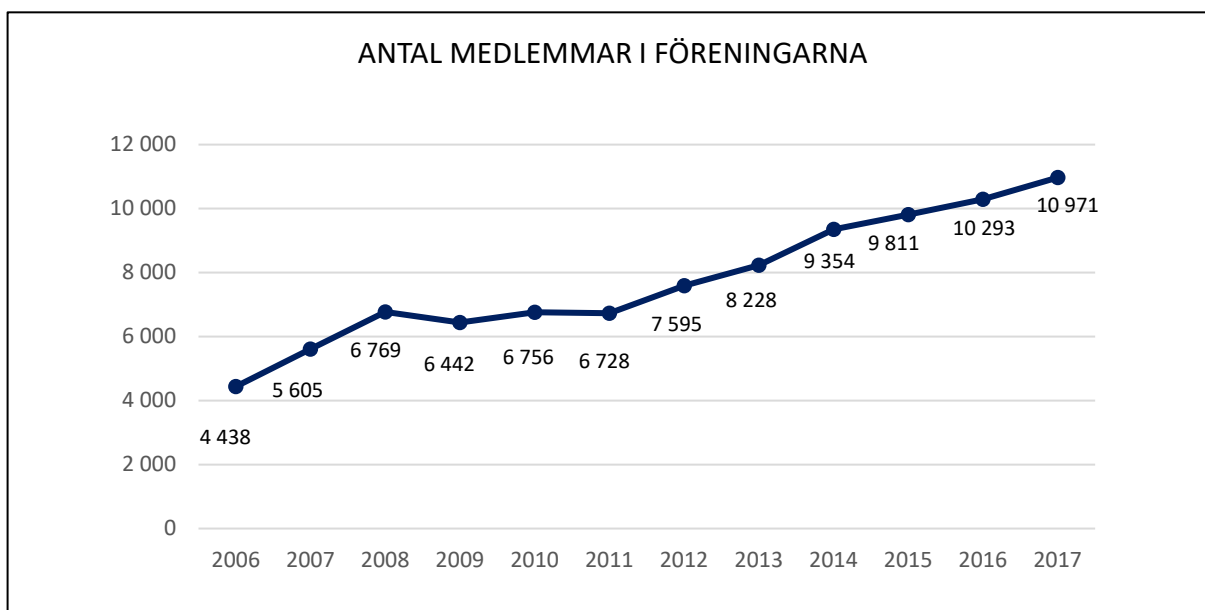
Prostatacancerförbundet bestod 2017 av följande 26 patientföreningar:

Antalet medlemmar per den 31 december 2017 var 10 971, en ökning med 6,6% jämfört med 2016.

Län	Förening	Antal
Blekinge län:	Prostatacancerföreningen Viktor	735
Dalarnas län:	ProLiv Dalarna	349
Gotlands län:	Gotlands Prostataförening	232
Gävleborgs län:	Prostataföreningen Gävleborg	247
Hallands län:	CaPriN	401
Jämtlands län:	Jämtgubben	1 140
Jönköping län:	ProLiv Jönköping	338
Kalmar län:	ProClub Möre, Kalmar	152
	PCF Tjust, Västervik	246
Kronobergs län:	ProLiv Kronoberg	413
Norrbottnens län:	Prostatacancerföreningen Norrsken	595
Skåne län:	ProLivskvalitet, Helsingborg	189
	Prostatacancerföreningen Syd, Malmö/Lund	399
	ProVitae, Kristianstad	255
Stockholms län:	ProLiv Stockholm	601
	Prostatabröderna	195
Södermanlands län:	Näckrosbröderna	243
Uppsala län:	Prostatacancerföreningen i Uppsala län	361
Värmlands län:	Prostatacancerföreningen Värmland	556
Västerbottens län:	Betula Prostatacancerförening, Umeå	115
	Guldgubben, Skellefteå	210
Västernorrlands län:	Träpatronerna	543
Västmanlands län:	Arosgubben, Västerås	287
Västra Götalands län:	ProLiv Väst	995
Örebro län:	T-Pro, Örebro	211
Östergötlands län:	PCF Öst, Patientförening mot pc i Östergötland	963

SUMMA

10 971

10. FÖRBUNDETS STYRNING OCH FÖRBUNDSMÖTEN

Styrning

Förbundets högsta beslutande organ är förbundsstämman som arrangeras vartannat år. Förbundsstämman väljer styrelse och revisorer, beslutar om arvoden och övriga ersättningar, ansvarsfrihet för styrelse och generalsekreterare, stadgeändringar, behandlar motioner samt godkänner årsredovisningen.

Mellanliggande år arrangeras en ordförandekonferens. Vid denna presenteras årsredovisning och revisionsberättelse som fastställs på nästkommande förbundsstämma. På ordförandekonferensen sker också val till förbundsstyrelsen. Prostatacancerförbundets förvaltning och arbete utgår från organisationens stadgar samt de beslut som förbundsstämman, ordförandekonferensen och styrelsen fattar.

Förbundsstämma 2017

Årets Förbundsstämma genomfördes den 4 april ombord på Viking Lines fartyg m/s Cinderella. På stämman medverkade förbundsstyrelsen och representanter från de lokala patientföreningarna. Precis som vid ordförandekonferensen föregående år var det Torsten Sundberg som stod för arrangemanget och Esbjörn Melin som var stämmans ordförande.

Under stämman behandlades 14 inkomna motioner. Några av motionerna som bifölls var:

- att förbundets ledande tjänsteman, Göran Hellberg, ska tituleras generalsekreterare.
- att Mustaschkampen ska bli en långsiktig årlig återkommande kampanj.
- att en folder om erektil dysfunktion ska tas fram.
- att förbundet även fortsättningsvis ska medverka i Almedalen.
- att föreningarnas årliga ljusmanifestation ska ske den 15 september i samband med den internationella prostatacancerdagen.

Några av de många glada och positiva deltagarna på Prostatacancerförbundets Förbundsstämma 2017.

Under stämman godkändes årsredovisningarna för 2015 och 2016. Man fastställde även verksamhetsplanen för 2017–2018 och budgeten för 2017–2018. Valberedningen presenterade sitt förslag avseende val av ny förbundsstyrelse, vilket föll i god jord. Stämman valde Kjell Brissman till ny förbundsordförande på två år. Övriga ordinarie styrelseledamöter som valdes var Bernt Åslund (omval), Inge Nilsson (nyval) och Leif Sundqvist (nyval). Dessutom valdes även ersättare, revisorer och valberedning.

Nyvalde förbundsordförande Kjell Brissman tillsammans med avgående förbundsordförande Alf Carlsson.

Arvoden för styrelsearbete

Styrelsearvodet ökar i enlighet med KFO:s löneöverenskommelse vilket innebär att styrelsearvodet för verksamhetsåret är 151 102 kronor att fördela mellan ledamöter, ersättare och adjungerade. Styrelseledamöterna har enligt tidigare beslut fått ersättning för förlorad arbetsförtjänst samt kostnaden för resor till och från mötena.

Hedersutmärkelse

Prostatacancerförbundets särskilda hedersutmärkelse för år 2016 tilldelades läkaren Ola Bratt. Priset, ett diplom och ett glaskonstverk, överlämnades vid Prostatacancerförbundets konferens på Fotografiska den 3 april. Motiveringen lyder:

” Ola Bratt har med sitt engagemang, sin pedagogiska skärpa och sitt vetenskapliga förhållningssätt sedan länge varit en ledstjärna inom prostatacancer vården. Han har lett och medverkat i ett flertal forskningsprojekt, utveckling av vården och inlägg i såväl fackpress som allmänmedia. Ola Bratts internationella erfarenheter har ytterligare berikat hans helhetssyn på prostatacancerpatienten och vården. Med patientens bästa för ögonen är Ola en viktig pådrivande kraft för en bättre prostatacancer vård.”

Förbundsstyrelse

Under 2017 genomfördes åtta styrelsemöten. Förbundets ledamöter har utvärderat sitt och generalsekreterarens arbete.

11. KANSLI

Medarbetare

Förbundet har ett kansli beläget på Barks väg i Bergshamra, Solna. Under året har flera medarbetare valt att gå vidare i arbetslivet, vilket innebär att flera rekryteringar genomförts. Under hösten valde Anette Söderberg, efter åtta år på kansliet, att avsluta sin tjänst. Hon efterträddes av Anna Östlund. Under samma period avslutade även Annika Öberg sin tjänst. Hennes efterträdare blev Cecilia Gripenskog. Innan sommaren avslutade Emma Magnusson sin tjänst som kommunikatör och efterträddes i augusti av Maria Ahlvik.

Kansliet har haft följande medarbetare under året;

- Göran Hellberg, generalsekreterare
- Mia Sundberg, ekonom
- Maria Ahlvik, kommunikatör, fr.o.m. augusti 2017
- Anna Östlund, administrativ assistent, fr.o.m. oktober 2017
- Cecilia Gripenskog, gåvohandläggare, fr.o.m. oktober 2017
- Emma Magnusson, kommunikatör, t.o.m. juni 2017
- Anette Söderberg, administrativ assistent, t.o.m. oktober 2017
- Annica Öberg, gåvohandläggare, t.o.m. oktober 2017
- Torsten Tullberg, kampanjledare Mustaschkampen (konsult)
- Tomas Tullberg, projektledare Mustaschkampen (konsult)
- Helene Rödbro, kommunikatör Mustaschkampen (projektanställning)

Externa resurser

Under året har följande konsulter anlåtats:

3Kronor, mediebyrå till Mustaschkampen

New Ad Agency, grafisk design och material till Mustaschkampen

Revideco AB, revision

Burenstam & Partners, förvaltning av förbundets medel

Föreningssupport, tillhandahållande av föreningssystemet och hemsida

B3IT, tillhandahållande och support av IT-lösningar

Benzer Publishing AB, Blå kokboken

Clear Channel Sverige AB, reklam Mustaschkampen

12. SAMARBETEN

Samverkan med professionen

Prostatacancerförbundet har under året samarbetat med:

- Svensk Urologisk Förening
- Svensk Onkologisk Förening
- Svensk Förening för Urologisk Onkologi
- Riksföreningen för Sjuksköterskor inom Urologi
- Sjuksköterskor i Cancervård

Cancerfonden

Under året har Prostatacancerförbundet haft ett samarbete med Cancerfonden. Prostatacancerförbundet ingår i Cancerfondens Huvudmannorganisationer där styrelseordförande Kjell Brissman och generalsekreterare Göran Hellberg deltagit vid huvudmannamötet.

Samarbetsprojekt med företag och organisationer

Prostatacancerförbundet har under året genomfört ett stort antal aktiviteter i samarbete med olika företag och organisationer.

Mustaschkampen

Aftonbladet och Schibsted var mediepartner med annonser i tryckta och digitala media.

Apoteksgruppen sålde tygmustascher och reflexer.

Beijer Byggmaterial sålde mustaschtumstockar och reflexer.

Brothers sålde tygmustascher, reflexer och egenframtagna mustaschstrumpor.

Buttericks sålde lösmustascher och pins samt skänkte en krona per såld skämtartikel i november.

Orkla Foods med varumärket Grandiosa bidrog med pengar för varje såld djupfrysad pizza.

ICA Maxi sålde tygmustascher, reflexer och lösmustascher samt ordnade aktiviteter och insamlingar.

Svensk Travsport bidrog med insamling och uppmärksamhet vid flera V75-lopp.

Utöver dessa medverkade cirka 500 företag och organisationer i Mustaschkampen med olika typer av insamlingar och aktiviteter. Bland annat deltog Assemblin, ATG, Blå kokboken, Lantmännen, Morakniv, Scorett, SDA Bergsala, Svenska Förbundsdomarföreningen, Svenska Längdskidlandslaget, Team Mustasch och Yes Box.

Övrig nationell samverkan

Nedan redovisas de myndigheter, organisationer och företag som Prostatacancerförbundet på olika sätt samverkar med eller som påverkar Prostatacancerförbundets verksamhet.

- Funktionsrätt Sverige
- Regionalt Cancercentrum (RCC)
- Nationella prostatacancerregistret (NPCR)
- Socialstyrelsen (SoS)
- Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
- NT-rådet (nya terapier)
- Sveriges kommuner och landsting (SKL)
- KFO - Arbetsgivarorganisation för den ideella sektorn
- Svensk Insamlingskontroll
- FRII - Frivilligorganisationernas Insamlingsråd
- Läkemedelsindustriföreningen
- Läkemedelsföretag
- Apotek
- Cancerförbund i Samverkan (CiS)

Internationella samarbeten

Prostatacancerförbundet är medlem i Europa Uomo, den europeiska organisationen för nationella prostatacancerförbund. Förbundet samarbetar även med de nordiska prostatacancerförbunden.

Nordiskt samarbete

Prostatacancerförbundet möter varje år de nordiska organisationerna för erfarenhetsutbyte. Årets träff genomfördes den 18–20 maj i Stockholm och i Uppsala. Från Sverige deltog Stig Lindahl och Calle Waller och i vissa delar Göran Hellberg. Den Nasjonale Prostatakreftdagen i Norge avhölls den 30 oktober. Torsten Sundberg, Michael Bosved och Stig Lindahl representerade Sverige.

Europeiskt samarbete

Prostatacancerförbundet är medlem i Europa Uomo, en samarbetsorganisation för nationella prostatacancerförbund i Europa. Den årliga sammankomsten hölls i Wien, Österrike den 9–11 juni, där Kjell Brissman och Stig Lindahl medverkade som svenska representanter. Stig valdes till vice ordförande i styrelsen med ansvar, tillsammans med Pentti Tuohimaa (nyvald från Finland), för projekt 7 ”Stöd till nya och befintliga medlemmar” i Centraleuropa.

ÅRSREDOVISNING 2017

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen för Prostatacancerförbundet får härmed avlämna årsredovisning för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31. Årsredovisningen är upprättad i tusentalskronor (tkr).

1. ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Prostatacancerförbundet bildades 1999 under namnet ROP, Riksorganisationen för prostatacancer, och 2006 fick förbundet sitt nuvarande namn. Prostatacancerförbundet är en ideell riksorganisation och samarbetsorgan för landets 26 regionala och lokala patientföreningar. Förbundet är obundet i partipolitiska och religiösa frågor.

I förbundets stadgar finns 12 mål. Dessa sammanfattas här i fyra övergripande mål:

- Stödja patientföreningarna
- Driva påverkansarbete för en bättre prostatacancervård
- Driva opinionsbildning och öka kunskapen om sjukdomen
- Bidra till forskning och utveckling

Allmänt

Utvecklingen av förbundet har under året fortsatt och intensifierats. Den stora frågan under året har varit Socialstyrelsens utredning om eventuellt införande av allmän screening för prostatacancer. Genom vårt framgångsrika arbete med opinionsbildning och påverkan av vården har vi märkt ett ökande intresse för prostatacancer och av oss som partner. Vi har under året fått fler möjligheter att representera förbundet hos myndigheter, organisationer och utredningar. Mustaschkampen som är vår största satsning gentemot allmänheten och företag för att sprida kunskap och samla in pengar till vår verksamhet har under året utvecklats mycket bra.

Påverkan

Prostatacancerförbundet följer och påverka arbetet vid myndigheter och organisationer som på nationell nivå ansvarar för prostatacancervården. Det gäller vården inom 21 landsting, det strategiska arbetet inom Sveriges kommuner och landsting (SKL), utvecklingsarbetet inom Regionala Cancercentrum (RCC), Nationell Vårdprogramgruppen (NVP), Nationella Prostatacancerregistret (NPCR), Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV), Socialdepartementet, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Nationella Biobanksrådet med flera. Vi har löpande kontakt med läkemedelsbolagen inom vår sektor. Därtill bevakas utvecklingen inom vården generellt och påverkas genom medverkan i arbetsgrupper, besvarande av remisser, debattartiklar och opinionsbildning. Stöd ges till föreningarna i det lokala påverkansarbetet. Vi har representanter i många av konstellationerna, exempelvis; Nationella Vårdprogramgruppen och Nationella Prostatacancerregistret.

Ingen annan organisation än Prostatacancerförbundet och dess 26 patientföreningar har större kunskap om hur det är att leva med prostatacancer. Vi är en kunskapskälla för medlemmar, profession, allmänhet, politiker och media. Vi vill förmedla korrekt information om prostatacancer till drabbade, närstående och alla med intresse för prostatacancer. Vi försöker nå så många som möjligt och prövar därför kommunikation via flera olika kanaler.

Organisationssamarbeten

Prostatacancerförbundet är medlem i Funktionsrätt Sverige. Vi samarbetar med andra patientcancerförbund och Cancerfonden. Förbundet är medlem i Europa Uomo, den europeiska organisationen för nationella prostatacancerförbund. PCF samarbetar med de nordiska prostatacancerförbunden.

Vi samarbetar också med yrkesförbund; Svensk Urologisk Förening, (SUF), Svensk Onkologisk Förening, (SOF), Riksföreningen för Sjuksköterskor inom Urologi (RSU) och Svensk Förening för Urologisk Onkologi (SFUO).

Förbundets utveckling i siffror

<u>Förbundet totalt (tkr)</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>
Antal medlemmar 31/12	7 595	8 228	9 354	9 811	10 293	10 971
Antal föreningar	26	26	26	26	26	26
- Bidrag	2 005	2 115	2 560	3 158	2 595	3 044
- Försäljning & reklam	138	83	868	1 807	3 490	2 880
- Insamling allmänheten	1 080	1 424	1 948	2 992	4 779	5 543
- Insamling företag	1 053	1 004	846	2 083	3 700	5 167
- Datumlotteriet	1 230	2 035	2 531	2 246	3 932	1 924
- Guldlotten	0	0	0	0	853	712
- Folkspel	0	0	0	0	0	432
Intäkter totalt	5 506	6 660	8 978	12 428	19 349	19 702
- Ändamålskostnader	4 273	5 725	6 331	9 332	12 661	15 989
- Insamlingskostnader	282	524	539	1 081	2 485	854
- Administrationskostnader	565	707	500	671	878	827
Kostnader totalt	5 120	6 956	7 369	11 084	16 024	17 670
Resultat finansiella poster	169	215	79	143	0	118
Årets resultat	555	-81	1 688	1 488	3 325	2 150
Varav;						
Fonden mot prostatacancer	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>
Intäkter	3 052	2 817	3 674	5 678	9 883	12 890
Utdelade utvecklingsanslag	1 050	1 057	1 495	2 151	3 502	5 290
Utdelade stipendier	34	315	54	137	86	79
Opinionsbildning	691	890	800	1 937	4 342	5 996
Delsumma utdelning från fond	1 775	2 261	2 348	4 225	7 930	11 365
Insamlingskostnader	147	295	540	728	175	7
Administrationskostnader	305	355	321	304	209	248
Totalkostnader fonden	2 227	2 913	3 210	5 257	8 314	11 650
Ingående balans fonden	4 355	5 179	5 084	5 548	5 969	7 538
Fondering/utnyttjande	825	95	465	421	1 569	1 270
Utgående balans fond	5 180	5 084	5 548	5 969	7538	8 808

2. VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER ÅRET

Kunskapen och uppmärksamheten om prostatacancer har ökat hos allmänhet, profession och politiker. Vi har arbetat hårt för en bättre och jämlikare vård som ska uppfylla de uppställda kvalitetskraven. I takt med att prostatacancer uppmärksammas förbättras våra förutsättningar att nå resultat. Det är idag mycket lättare att prata om sjukdomen. Insikten hos både män och kvinnor att män över 45 år bör gå att testa sitt PSA börjar bli allmänt känt.

Exempel händelser och aktiviteter under året:

- Socialstyrelsen utreder allmän screening för prostatacancer. En utredning som startades 2016, endast två år efter att de förra gången sa nej till allmän screening. Att Socialstyrelsen så snart tillsätter en ny utredning torde vara ganska unikt.
- Vi har bidragit med väsentligt ökade resurser (+ 43%) till forskning och utveckling som konkret bidrar till en bättre vård.
- Vi har även i år bidragit med både pengar (1 mkr) och engagemang i utvecklingen av Patientöversikt Prostatacancer, ett journalsystem som underlättar för patienten och professionen att följa patientens vård över tid. Dessutom ger journalsystemet unika möjligheter för forskning om olika behandlingar och effekterna av nya läkemedel.
- Våra föreningars representanter har via jourtelefoner och olika möten dagligen kontakt med patienter och närstående. Betydelsen av dessa kontakter och kanske allra mest för den som just drabbats eller är anhörig till någon kan inte underskattas.
- Mustaschkampen är vår stora utåtriktade kampanj för att sprida kunskap om sjukdomen och därmed också förbättra våra möjligheter att påverka vården och politiken. Kampanjen pågår i huvudsak under november. Genom samarbeten och eget engagemang har vi uppnått:
 - Kampanjens ekonomiska resultat har ökat i jämförelse med föregående år.
 - Våra föreningar har genomfört ännu fler externa aktiviteter än tidigare år.
 - 25 st TV-inslag (12 st 2016), 54 st radioinslag (12 st 2016), och 832 tidningsartiklar (431 st 2016).
 - 35 helsidor i Aftonbladet och 10 helsidor i Svenska Dagbladet. 53 miljoner visningar av digitala annonser inom Schibsteds digitala plattformar.

En styrelseledamot lämnade styrelsen i maj 2017 och en styrelseledamot lämnade av privata skäl i juni 2017, därefter har antalet ordinarie ledamöter varit fulltaligt men utan ersättare.

3. RESULTAT OCH STÄLLNING

Styrelsen bedömer att Prostatacancerförbundets resultat och ställning är god. Förbundet gör löpande riskanalyser för att kunna planera den ekonomiska framtiden och möjligheterna för verksamheten att dela ut medel till forskning och utveckling. Vissa intäkstyper som exempelvis statsbidrag är förutsägbara medan den stora intäktskällan, bidrag från företag och allmänhet, är svårbedömd.

Statsbidrag

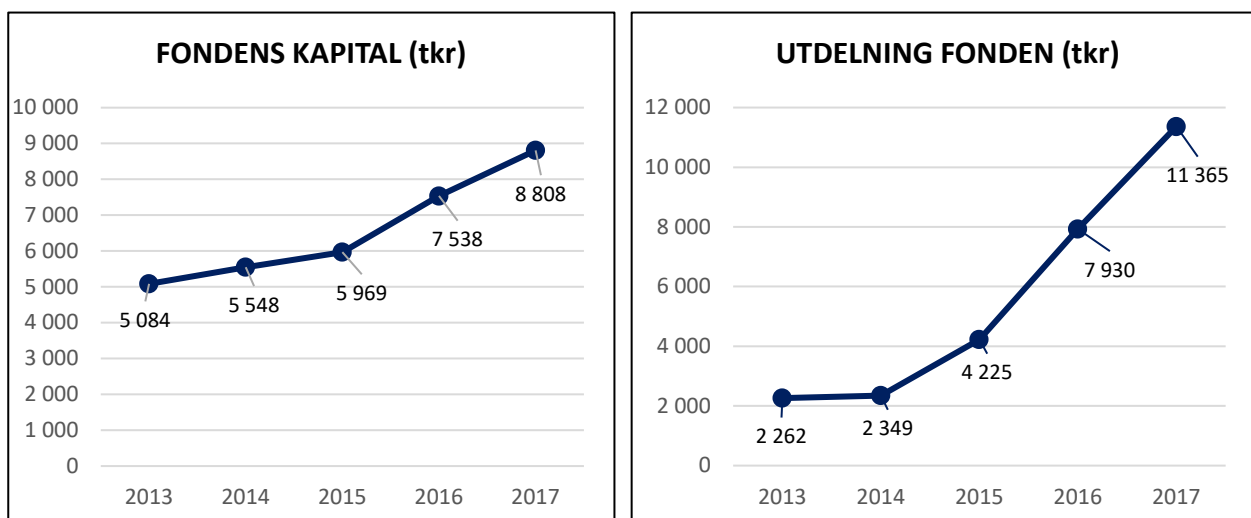
Förbundets bidrag från Socialstyrelsen var 2 484 tkr (2 505 tkr) vilket utgör basen i förbundets finansiering. Bidragets storlek påverkas främst av antalet betalande medlemmar i prostatacancerföreningarna.

90-konto och kontroll av Svensk Insamlingskontroll

Prostatacancerförbundet har ett 90-konto och kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll som gör årliga kontroller av alla med 90-konton och säkrar att insamlingsverksamheten följer reglerna. För givarna ger 90-kontot en bekräftelse på att insamlingen sköts på ett ansvarsfullt och etiskt sätt samt att pengarna går till ändamålet (minst 75 % av de totala intäkterna).

Fonden mot prostatacancer

Fondmedlen byggs upp genom insamling från allmänheten och företag samt genom gåvor från föreningar och företag. Utdelningen från fonden och fondens kapital har ökat varje år.

Prostatacancerförbundet följer FRII:s kvalitetskod

Prostatacancerförbundet är med i Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII), som arbetar för tryggt givande och för att öka förtroendet för insamlingsbranschen genom arbete med kvalitetssäkring. FRII verkar för att insamling ska bedrivas transparent, etiskt och professionellt.

Prostatacancerförbundet följer FRII:s riktlinjer och kvalitetskod och har 2017 tagit fram en effektrapport.

Datumlotteriet

2017 års utdelning från Datumlotteriet, Guldlotten och Folkspel till Prostatacancerförbundet blev 3 068 tkr (4 785 tkr). En minskning med 1 717 tkr jämfört med föregående år.

Intäkter och kostnader

Förbundets samlade intäkter var 19 702 tkr (19 349 tkr). Förbundet har under 2017 förvaltat likvida medel i storleksordningen 14 616 tkr (13 602 tkr).

Burenstam & Partners har förvaltat delar av Prostatacancerförbundets kapital sedan mitten av år 2013. Avkastningen på kapitalet var 6,5 % under 2017 (6,1%).

Förbundets kostnader uppgick till 17 670 tkr (16 024 tkr).

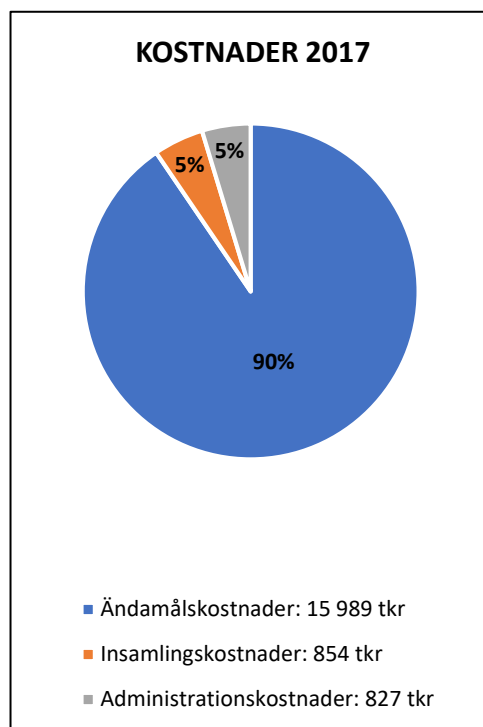
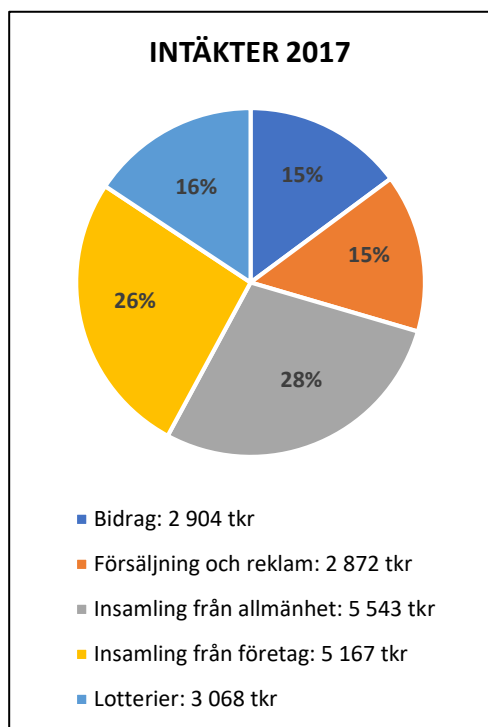
Årets resultat

Förbundet visade för 2017 ett överskott på 2 150 tkr (3 325 tkr).

Prostatacancerförbundet har vid årets utgång ett eget kapital om 14 446 tkr (12 296 tkr).

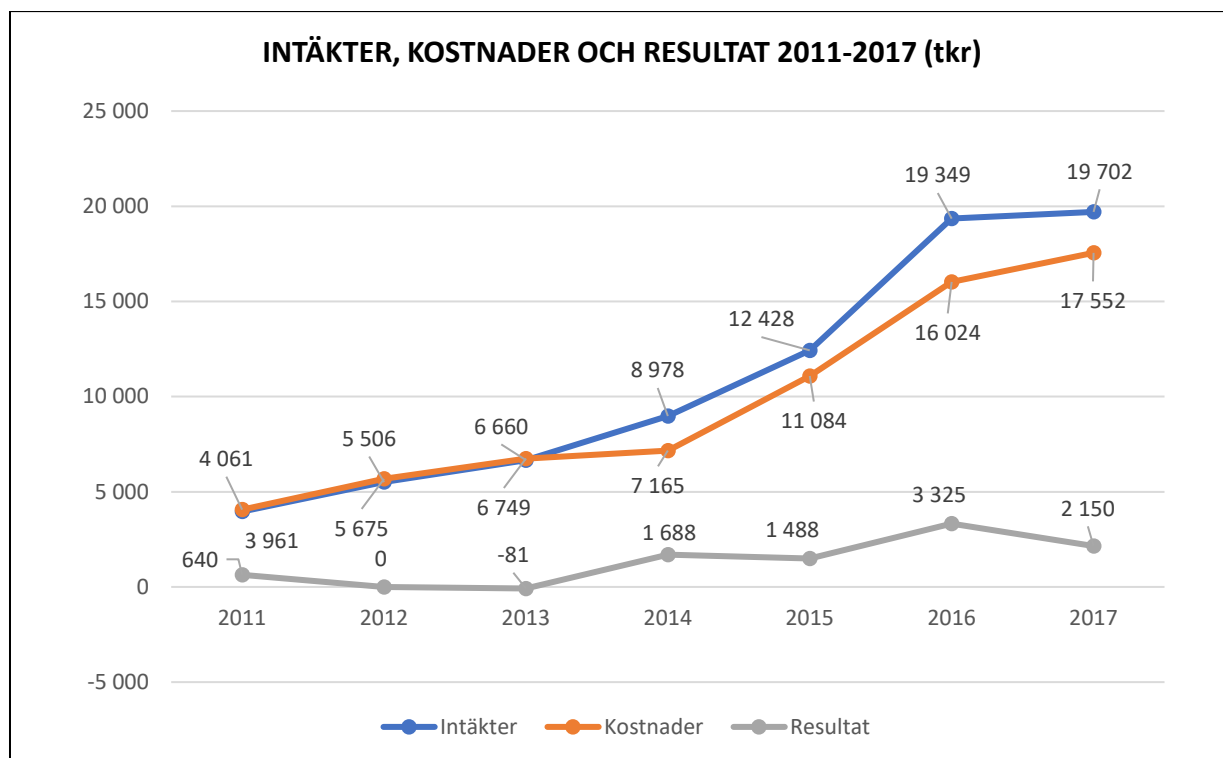
	Ändamålsbestämda medel	Balanserat kapital
Belopp vid årets ingång	7 538	4 758
Resultatdisposition enligt beslut av årsstämman:		
Överföring till ändamålsbestämda medel	1 270	- 1 270
Årets vinst		2 150
Belopp vid årets utgång	8 808	5 638

Förbundets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt tilläggsupplysningar.

Nyckeltal %	2017	2016	Krav*
Administrationskostnader	8 %	10 %	Max 25 %
Insamlingskostnader	10 %	14 %	Max 25 %
Ändamålskostnader	81 %	71 %	Minst 75 %

* Enligt Svensk Insamlingskontroll

Fonden mot prostatacancer har använt följande medel till ändamålet:

Forskning & utveckling: 5 290 tkr (3 502 tkr)

Kompetensutveckling/stipendier: 79 tkr (86 tkr)

Opinionsbildning/påverkansarbete: 5 996 tkr (4 342 tkr)

Flerårsjämförelse

	2017	2016	2015	2014
Verksamhetsintäkter	19 554	19 221	12 285	8 863
Resultat efter finansiella poster	2 150	3 325	1 488	1 688
Balansomslutning	18 761	15 487	11 106	8 264
Soliditet (%)	77,0	79,39	80,78	90,56

Definitioner av nyckeltal, se tilläggsupplysningar

Resultatdisposition

Förslag till disposition av föreningens vinst

Till stämmans förfogande står

balanserad vinst	4 758
årets vinst	2 150
	6 908

Styrelsen föreslår att

till ändamålsbestämda medel avsätts	1 270
i ny räkning överföres	5 638
	6 908

Beträffande föreningens resultat och ställning i övrigt hänvisas till resultat- och balansräkningar med tillhörande tilläggsupplysningar.

4. FINANSIELLA INSTRUMENT

Placeringspolicy

Prostatacancerförbundet har en finans- och placeringspolicy för kapitalförvaltning, och anlitar sedan 2012 Burenstam & Partners för finansiell rådgivning och kapitalförvaltning. I riktlinjerna för förbundets kapitalförvaltning anges att förbundet ska ha en försiktig placeringspolitik.

Placeringspolicyen innefattar även att etiska aspekter ska beaktas vid investeringsbesluten. Förbundet beaktar deklarationer och konventioner undertecknade i Sverige inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljö. Förbundet investerar inte i verksamhet inriktad mot krigsmaterial, tobak, alkohol och pornografi.

5. HÅLLBARHETSUPPLYSNINGAR

Kansli och personal

Förbundet hade under 2017 drygt fyra tjänster på kansliet, fördelade på fem personer. Kansliet leds av en generalsekreterare för att verkställa styrelsens beslut och leda den löpande verksamheten.

Mustaschkampen har under året drivits som ett separat förbundsprojekt med projektanställd personal varför viss personalstatistik inte är jämförbar. Prostatacancerförbundet har kollektivavtal.

Arbetsmiljö

Förbundet lägger stor vikt vid att medarbetarna erbjuds en fullgod arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling.

Jämställdhet

Prostatacancer drabbar enbart män, vilket medför att flertalet ideellt verksamma också är män. Förbundet verkar för att få fler kvinnor engagerade bland annat i styrelser och i närstående verksamheter. Könstillhörighet beaktas också vid rekrytering till kansliet för att upprätthålla en rimlig balans.

Verksamhetsplanering, uppföljning och utvärdering

Förbundet antar vid varje förbundsstämma en verksamhetsplan för de närmaste två åren, där mål och aktiviteter anges. Förbundsstyrelsen följer upp verksamhetsplanen vid varje styrelsemöte och har en särskild åtgärdsbalans där alla beslut som inte är åtgärdade finns förtecknade. Styrelsen följer systematiskt att målen nås och att beslutade aktiviteter genomförs och utvärderas. Förbundsstyrelsen genomför varje år en utvärdering av sitt eget och generalsekreterarens arbete.

Internkontroll av den dagliga verksamheten

Utöver vad som omfattas av FRII:s kvalitetskod har Prostatacancerförbundet egna verktyg för att hålla hög kvalitet i den dagliga verksamheten. Förbundet har tagit fram befattningsbeskrivningar för samtliga tjänster. Frågor om anställningsförhållanden regleras enligt kollektivavtal. Förbundets attestordning reglerar att samma person inte kan vara både beställare och mottagare. Forskningsmedel från Fonden mot prostatacancer utbetalas endast undantagsvis direkt till den enskilde forskaren.

Patientmedverkan – systematiskt lärande och förbättringsarbete

Inom prostatacancervården och de myndigheter som behandlar cancerfrågor efterfrågas i ökande utsträckning patientmedverkan. Det är och blir en allt viktigare uppgift för förbundet att få fram och utbilda dessa patientrepresentanter.

Metodkunnande

Prostatacancerförbundet har goda kunskaper inom vårdområdet genom kunniga medlemmar, styrelserepresentanter och andra kontakter. Förbundet ligger långt fram när det gäller utbildning av patientföreträdare. Flera utbildningar har genomförts och fler kommer de närmaste åren. På kansliet finns professionellt stöd i administration, ekonomi och marknadsföring av förbundets aktiviteter.

6. FRAMTIDA UTVECKLING

Prioriterade områden som vi kontinuerligt följer upp:

- Screeningfrågan
- Vårdens organisation, nivåstrukturering med inriktning på multidisciplinära centra för pc-vård. Innehåller frågan om vilken vård som ges, öppenvård, specialistvård och hur många kliniker det ska vara som utför den högspecialiserade vården.
- Kvalitetssäkring av vården genom bättre uppföljning och patientrapporterade mått.
- Jämställd tillgång till läkemedel, både de inom och de utom läkemedelsförmånen.
- Bättre rehabilitering och vård vid biverkningar och behandlingsskador.
- En nationell, digital och interaktiv plattform för information och lärande om sjukdomen riktad till patienter och närstående.
- Utveckling av rollen som patientföreträdare och kompetensstöd till föreningarna för påverkan och medverkan i RCC:s olika grupper samt regioner och landsting.

Allmän screening

Socialstyrelsen har efter räkenskapsåret utgång, den 12 februari 2018 avslutat sin utredning om införande av allmän screening för prostatacancer. Deras rekommendation är att inte införa screening eftersom man menar att ”nyttan med screening för prostatacancer med PSA-prov inte tydligt bedöms överväga de negativa effekterna på befolkningsnivå”. Deras förslag är nu ute på remiss till 5 maj 2018 inför beslut. Förbundet kommer under remisstiden genomföra olika aktiviteter för att få ett positivt screeningbeslut.

Prostatacancerportalen

Prostatacancerförbundet har identifierat att det i nuläget råder ett fragmenterat informations- och kunskapsflöde vad gäller prostatacancer. Det finns ett behov av att inom prostatacancerområdet skapa en samlad informations- och kunskapsstruktur med kvalitetssäkrad information och med möjlighet till interaktion i en webbportal benämnd Prostatacancerportalen (PCP).

Under 2017 har vi tillsammans med RCC, Stockholm-Gotland, via ett konsultbolag tagit fram en modell för hur man bör på ett generaliserbart sätt utforma en webbportal för olika diagnoser med prostatacancer som förebild.

Målgruppen för PCP är i första hand patienter med prostatacancer och deras närstående, men även vårdens olika professioner kopplat till prostatacancer. Förslaget ligger nu hos Socialdepartementet för utvärdering. Vår förhoppning är att de antar modellen och tillser finansiering av införandet.

7. FORSKNING OCH UTVECKLING

Under året beviljades forskningsanslag med 5,3 miljoner kronor, en ökning med 51% från 2016 (3,5 miljoner kronor 2016).

11. Andreas Pettersson, Institutionen för Medicin, Karolinska Institutet fick 450 000 kr för forskning om prognostisering av död i prostatacancer baserat på histopatologisk information från diagnostiska biopsier.
12. Anders Bjartell, Institutionen för translationell Medicin, avdelning för urologisk cancerforskning, Lunds universitet fick 600 000 kr för forskning av blockering av STAT3 i tumörceller och immunceller som en ny behandling vid kastrationsresistent prostatacancer.
13. Karin Welén, Institutionen för kliniska vetenskaper vid Sahlgrenska Akademin fick 600 000 kr för forskning om Karaktärisering av kastrationsresistent prostatacancer via cirkulerade tumörceller.
14. Pernilla Wikström, Institutionen för Medicins biovetenskap, Umeå Universitet fick 600 000 kr för forskning om betydelsen av micro-RNA och DNA-metylering för utveckling av aggressiv prostatacancer.
15. Delila Gasi Tandefelt, Sahlgrenska Cancer Centrum, avdelning urologi, Göteborgs Universitet fick 600 000 kr för forskning av cirkulerande tumör-DNA för förbättrad diagnos och behandling av prostatacancer.
16. Mark Clements, Institutionen för Medicins epidemiologi och biostatistik, Karolinska Institutet fick 600 000 kr för forskning om Planering för prostatacancer testning utifrån studien STHLM 3. Hur bör ett cancerscreeningsprogram planeras?
17. Johan Stranne, Institutionen för Kliniska vetenskaper, Sahlgrenska Akademin, Göteborgs Universitet fick 500 000 kr för forskning om Incontinence Post Robot assisted radical prostatectomy, Anatomical and Functional reasons (IPRAF).
18. Elin Trägårdh, Institutionen för translationell medicin, Lunds Universitet fick 300 000 kr för forskning av inom PET-CT och prostatacancer. Validering av nya digitala PET-kameror inklusive diagnostisk prestanda, outcome-studier och hälsoekonomi samt att utveckla bild-biomarkörer för kvantitativ bedömning av prognos och behandlingsrespons.
19. Magnus Törnblom och projekt för Patientöversikt prostatacancer (PPC) fick 1 miljon kronor för fortsatt utveckling.
20. Magnus Törnblom, Kirurgkliniken Visby Lasarett, fick 40 000 kronor för ett pilotprojekt för Patientöversikt prostatacancer (PPC) på Gotland.

8. FÖRVALTNING

Styrning

Förbundets högsta beslutande organ är förbundsstämman som arrangeras vartannat år. Förbundsstämman väljer styrelse och revisorer, beslutar om arvoden och övriga ersättningar, ansvarsfrihet för styrelse och kanslichef, stadgeändringar, behandlar motioner samt godkänner årsredovisningen.

Mellanliggande år arrangeras en ordförandekonferens. Vid denna presenteras årsredovisning och revisionsberättelse som fastställs nästkommande förbundsstämma. På ordförandekonferensen sker också val till förbundsstyrelsen. Prostatacancerförbundets förvaltning och arbete utgår från organisationens stadgar samt de beslut som förbundsstämman, ordförandekonferensen och styrelsen fattar.

Utskott och arbetsgrupper

Prostatacancerförbundet har för sin verksamhet och kontroll olika utskott och arbetsgrupper (namn på personerna som ingår i respektive sammanhang återfinns i verksamhetsberättelsen).

- Förbundsstyrelse: sju ordinarie ledamöter och två ersättare
- Valberedning
- Arbetsutskott
- Revisorer: Yrkesrevisorer och förtroendevalda
- Forskningsråd
- Stipendiekommitté
- Läkemedelsutskott
- Regionansvariga
- Internationella frågor
- Redaktionsråd, Prostatanytt
- Kansli med fyra heltidstjänster
- Med flera

RESULTATRÄKNING

	Not	2017-01-01 2017-12-31	2016-01-01 2016-12-31
<u>Verksamhetsintäkter</u>	1		
Gåvor		13 778	13 264
Bidrag		2 904	2 467
Nettoomsättning		2 872	3 490
Övriga intäkter		148	128
Summa verksamhetsintäkter		19 702	19 349
<u>Verksamhetskostnader</u>			
Ändamålskostnader		-15 989	-12 661
Insamlingskostnader	2	- 854	-2 485
Administrationskostnader	3	-827	-878
Summa verksamhetskostnader		-17 670	-16 024
Verksamhetsresultat	4	2 032	3 325
Finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	5	118	0
Ränteintäkter		0	0
Räntekostnader		0	0
Resultat efter finansiella poster		2 150	3 325
ÅRETS RESULTAT		2 150	3 325

BALANSRÄKNING

	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
<u>Anläggningstillgångar</u>			
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	6	8 207	9 090
Summa anläggningstillgångar		8 207	9 090
<u>Omsättningstillgångar</u>			
Varulager m.m.			
Handelsvaror		435	404
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 216	886
Övriga fordringar		56	35
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7	2 438	560
		3 710	1 481
Kassa och bank			
Kassa och bank		6 409	4 512
Summa omsättningstillgångar		10 554	6 397
SUMMA TILLGÅNGAR		18 761	15 487

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Ändamålsbestämda medel, Fonden mot prostatacancer	8	8 808	7 538
Balanserat kapital		5 638	4 758
Summa eget kapital		14 446	12 296

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder		491	472
Skuld avseende beslutade, ej utbetalda bidrag		1 407	47
Övriga skulder		96	238
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9	2 321	2 434
Summa kortfristiga skulder		4 315	3 191

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		18 761	15 487
---------------------------------------	--	---------------	---------------

POSTER INOM LINJEN

Ställda säkerheter		Inga	Inga
Eventualförpliktelser		Inga	Inga

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Insamlingsorganisationens redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3) och FRII:s Styrande riktlinjer för årsredovisning.

Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Värderingsprinciper

Fordringar

Fordringar har upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder

Övriga tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Inkomsten redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Förbundet redovisar därför inkomsten till nominellt värde (fakturabelopp) om ersättningen erhålls i likvida medel direkt vid leverans. Intäkter i form av gåvor intäktsförs i den period gåvan överlämnas på ett sakrättsligt bindande sätt.

Intäkten ska motsvara tillgångens anskaffningsvärde.

Gåvor i form av kontanter från i första hand privatpersoner redovisas av naturliga skäl normalt enligt kontantprincipen. Även gåvor från företag och organisationer redovisas normalt i den period då gåvan inbetalts. I den mån det på balansdagen finns avtalade men ej erhållna gåvor från företag och organisationer intäktsförs dessa efter individuell prövning (FRII).

Bidrag

Som bidrag räknas likvida medel som en organisation erhåller från en bidragsgivare som är ett offentligrättsligt organ. Offentligrättsliga organ inkluderar bidragsgivare såsom EU, Sida, Forum Syd, Socialstyrelsen, Allmänna Arvsfonden samt från stat, landsting, länsstyrelse och kommun (FRII). Ett bidrag intäktsredovisas i den period när bidraget utbetalats till organisationen.

Ändamålskostnader (FRII)

Ändamålskostnader är sådana kostnader som kan hänföras till organisationens uppdrag enligt dess stadgar. Till ändamålskostnader räknas även kostnader för opinionsbildande verksamhet i de fall opinionsbildning och upplysande verksamhet ligger i själva uppdraget som organisationen har.

Exempel här är tematiska kampanjer som organisationen driver.

Till ändamålskostnader räknas även de till ändamålskostnaderna fördelade gemensamma kostnaderna (samkostnaderna). Kostnader för administration som uppstår som en direkt följd av en aktivitet/projekt inom ändamålet räknas till ändamålskostnader.

Insamlingskostnader (FRII)

Med insamlingskostnader menas direkta kostnader för insamlingsarbete som riktar sig mot organisationens samtliga givare, dvs intäkter i form av gåvor, testamenten och donationer från såväl privatpersoner som företag och organisationer. Arbetet omfattar både befintliga givare och arbetet med att söka nya givare. Arbetet resulterar i kampanjer, utskick och underhåll av givarregister.

Insamlingskostnaderna kan bestå av TV- och radioreklam, annonser, informationsmaterial, insamlingsmaterial och personal som arbetar med insamlingsaktiviteter inriktade mot gåvor.

Insamlingskostnaderna inkluderar såväl direkta kostnader såsom lönekostnader för insamlingspersonal som de till insamlingskostnaderna fördelade gemensamma kostnaderna/samkostnaderna.

Administrationskostnader (FRII)

Administrativa kostnader är sådana som behövs för att administrera organisationen. Administrationen utgör en kvalitetsgaranti för ändamålet och för givaren.

Finansiella instrument

Anskaffningsvärdevärdering

Värdepappersinnehav har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Ändamålsbestämda medel

I posten Ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor och andra ändamålsbestämda medel.

Operationell leasing (hyresavtal)

Samtliga leasingavtal avser operationell leasing och kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

Avser medel till ändamålet som beslutats men ännu ej utbetalats.

Varulager

Varulagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärdet, beräknat enligt först-in-först-ut, och nettoförsäljningsvärde. Nettoförsäljningsvärdet har beräknats till försäljningsvärdet efter avdrag för beräknad försäljningskostnad, varmed hänsyn har tagits till inkurans.

Uppskattningar och bedömningar

Uppskattningar och bedömningar har ingen betydande effekt på det redovisade resultatet och kommer heller inte att skapa osäkerhet för framtida beräkningar. Förbundet gör uppskattningar och bedömningar om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. Förbundets värdering av varulagret bygger på antagandet om att det alltjämt finns en efterfrågan på förbundets produkter och tjänster de närmaste åren framöver. Nya trender skulle kunna innebära förändringar i detta antagande.

UPPLYSNINGAR TILL ENSKILDA POSTER

Not 1	Verksamhetsintäkter	2017	2016
	<i>Insamlade medel</i>		
	Allmänhet	5 543	4 779
	Datumlotteriet	1 924	3 932
	Guldлотten	712	853
	Folkspel	432	0
	Företag	5 167	3 700
	Summa insamlade medel	13 778	13 264
	<i>Bidrag som redovisats som intäkt</i>		
	Bidrag från bolag		
	Läkemedelsföretag	0	-38
	Regionala Cancercentrum	420	
	Summa insamlade bidrag	420	-38
	<i>Offentliga bidrag</i>		
	Socialstyrelsen	2 484	2 505
	Summa offentliga bidrag	2 484	2 505
	<i>Totalt insamlade medel består av följande:</i>		
	Gåvor som har redovisats som intäkt	13 778	13 264
	Gåvor som inte har redovisats som intäkt	0	0
	Bidrag som har redovisats som intäkt	420	-38
		14 198	13 226

Not 2 Leasingavtal - Operationell leasing leasetagare 2017 2016

Under året har föreningens leasingavgifter (lokalhyresavtal) uppgått till 114 111

Framtida minimileasingavgifter för icke uppsägningsbara leasingavtal (lokalhyresavtal), förfaller till betalning enligt följande:

Inom 1 år	109	109
Mellan 2 till 5 år	0	0
Senare än 5 år	0	0
	109	109

Avtalet om lokalhyra löper årsvis med 6 månaders uppsägning.

Not 3 Administrationskostnader 2017 2016

Årets kostnad för administration uppgår till 6 % av förbundets totala verksamhetsintäkter, jämfört med 4,5 % föregående år.

Not 4 Personal 2017 2016

Medelantal anställda

Medelantalet anställda bygger på av föreningen betalda närvarotimmar relaterade till en normal arbetstid.

Medelantal anställda har varit	4	6
varav kvinnor	3	3
varav män	1	3

Löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader har utgått med följande belopp:

Styrelsen och ledande tjänsteman		
Löner och ersättningar	809	684
	809	684

Övriga anställda		
Löner och ersättningar	1 412	2 311
	1 412	2 311

Sociala kostnader	748	1 034
(varav pensionskostnader exkl löneskatt)	88	97
Summa styrelse och övriga	2 969	4 029

Ersättningar till anställda

Förbundet har valt att tillämpa de förenklingsregler som finns i BFNAR 2012:1. Planer för vilka pensionspremier betalas redovisas som avgiftsbestämda vilket innebär att avgifterna kostnadsförs i resultaträkningen.

Ersättningar vid uppsägning har inte varit aktuell.

	<i>Könsfördelning i styrelse och företagsledning</i>	2017	2016
	Antal styrelseledamöter	7	7
	varav kvinnor	0	0
	varav män	7	7
	Antal övriga befattningshavare	1	1
	varav kvinnor	0	0
	varav män	1	1
Not 5	Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgång	2017	2016
	Realisationsresultat	118	0
		118	0
Not 6	Andra långfristiga värdepappersinnehav	2017	2016
	Ingående anskaffningsvärde	9 090	5 090
	Inköp	9 090	4 000
	Försäljningar	-884	0
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8 206	9 090
	Utgående bokfört värde	8 206	9 090
	<i>Värdepapper</i>		
	Penningmarknad	266	1 559
	Svenska obligationer	1 356	1 023
	Globala obligationer	986	807
	Svenska aktier	1 858	2 278
	Globala aktier	2 067	1 978
	Hedgefonder	2 466	2 065
	Private Equity	446	174
	Marknadsvärde på balansdagen	9 445	9 884
Not 7	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2017	2016
	Bidrag	27	14
	Gåvor	2 301	401
	Förutbetalda kostnader	96	13
	Förutbetalda hyreskostnader	14	9
	Event kostnad	0	123
		2 438	560

Not 8	Fonden mot prostatacancer	2017	2016
	<u>Ingående balans</u>	7 538	5 969
	<u>Intäkter</u>		
	Insamlade medel	10 710	8 479
	Försäljning webbshop	2 038	1 308
	Övrigt (räntor, bidrag mm)	142	96
	<u>Kostnader</u>		
	Anslag forskning och utveckling	-5 290	-3 502
	Stipendier	-79	-86
	Opinionsbildning	-5 996	-4 342
	Insamling	-7	-175
	Administration	-248	-209
	<u>Belopp vid årets utgång</u>	8 808	7 538
Not 9	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2017	2016
	Förutbetald intäkt	0	420
	Löner	151	0
	Löneskatt	45	14
	Semesterlöner	101	209
	Sociala avgifter	56	66
	Övriga upplupna kostnader	1 968	1 725
		2 321	2 434

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

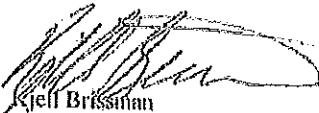
Definition av nyckeltal

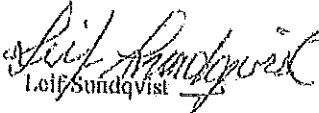
Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning

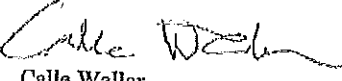
Prostatacancerförbundet
Org.nr 857209-1422

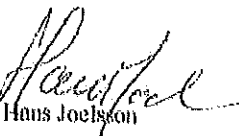
Solna den 27/2 2018

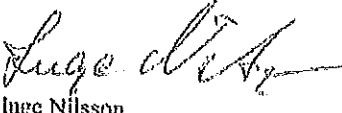

Kjell Brissman

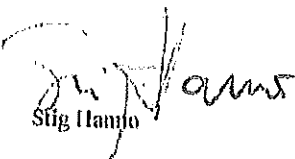

Leif Sundqvist

Bengt Åslund

Calle Waller

Hans Joelsson

Inge Nilsson

Stig Hamro

Vår revisionsberättelse har lämnats den 5/3 2018

Erik Emilsson
Auktoriserad revisor

Jan Holgersson
Förtroendevald revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till föbundsstämman i Prostatacancerförbundet, org.nr 857209-1422

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Prostatacancerförbundet för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31. Föreningens årsredovisning framgår på sidorna i 30-48 i dokumentet, efter verksamhetsberättelsen.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Prostatacancerförbundets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsred i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Prostatacancerförbundet enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av verksamhetsberättelsen men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsred i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsred i Sverige alltid

kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Den förtroendevalda revisorns ansvar

Jag har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisions sed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och förbundsdirektörens förvaltning för Prostatacancerförbundet för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31.

Vi tillstyrker att förbundsstämman beviljar styrelsens ledamöter och förbundsdirektör ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Prostatacancerförbundet enligt god revisions sed i Sverige. Jag som är auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens och förbundsdirektörens ansvar

Det är styrelsen och förbundsdirektören som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller förbundsdirektören i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 5 mars 2018

Erik Emilsson
Auktoriserad revisor

Jan Holgersson
Förtroendevald revisor

UNDERLAG FÖR ANSÖKAN OM STATS BIDRAG FRÅN SOCIALSTYRELSEN

Prostatacancerförbundet redovisar följande aktiviteter inom berörda områden.

1. Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvård är Prostatacancerförbundets och patientföreningarnas primära verksamhetsområden. Både Prostatacancerförbundet och föreningarna har återkommande, löpande och frekventa kontakter med hälso- och sjukvården på alla nivåer. Centralt som referensorgan till Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, forskningsinstitutioner, läkemedelsföretag samt regionala och lokala sjukhus och andra vårdgivare.

2. Socialtjänst

Prostatacancer får normalt inte sådana konsekvenser att det kräver insatser från socialtjänsten. Men Prostatacancerförbundet deltar aktivt i arbetet på att förbättra och förstärka socialtjänsten genom vårt medlemskap i Funktionsrätt Sverige. Det gäller framför allt att delta i utformningen av de remissvar Funktionsrätt Sverige lämnar på det socialpolitiska fältet.

3. Skola

Prostatacancerförbundet berörs framför allt av den postgymnasiala utbildningen. Vi samarbetar med Svensk Urologisk Förening (SUF) för att säkra och stärka urologins roll i sjukvården. Företrädare för patientföreningar medverkar med information i skolorna.

4. Arbetsmarknad

Prostatacancerförbundet påverkar här utvecklingen genom medlemskapet i Funktionsrätt Sverige. Prostatacancerförbundet och patientföreningarna ger också råd, stöd och samtal som innebär att drabbade patienter fortare än eljest kan komma tillbaka i arbetslivet efter det att behandling genomförts. Vi stödjer Funktionsrätt Sverige i opinionsarbetet att skärpta krav på sjukskrivna kan drabba till exempel cancersjuka.

5. Ekonomi

När det gäller de ekonomiska förutsättningarna för patientföreningarnas verksamhet arbetar Prostatacancerförbundet främst för att påverka politiker och samhällsorgan på alla nivåer. Många av våra patientföreningar har återkommande kontakter med region-/landstingsföreträdare när det gäller sjukvårdens resurser, ny teknisk utrustning, nya läkemedel med mera liksom det ekonomiska stödet till föreningarnas verksamhet. Det gäller också de ekonomiska konsekvenserna av att leva med prostatacancer. Läkemedel är en dryg kostnad för många av våra medlemmar och vi verkar på olika sätt för att till exempel läkemedel mot erektil dysfunktion ska inordnas i systemet för högkostnadsskydd av läkemedel. Prostatacancerförbundet ser det som en oerhört angelägen uppgift att slå vakt om dagens system och verka för att nya läkemedel för prostatacancerdrabbade omfattas av högkostnadsskyddet samt att patienter behandlas lika oavsett bostadsort.

6. Boende

Prostatacancerförbundet hänvisar till det gemensamma arbetet i Funktionsrätt Sverige för att påverka de sociala frågor som medlemmar i förbunden anser mest angelägna.

7. Kultur

En del av Prostatacancerförbundets arbete handlar om att samla in medel för forskning och kompetensutveckling. Det sker särskilt under september månad som är den internationella prostatacancer månaden samt under november och december. Då har våra patientföreningar en rad aktiviteter där kultur är ett bärande inslag, till exempel galor där deltagarna bjuds på underhållning och kulturinslag. Flera föreningar arrangerar museibesök, kulturreisor med mer som en del i sin verksamhet.

Prostatacancerförbundet ger ut en tidning – Prostatanytt med 4 nummer per år – som vi också vill innefatta inom kulturområdet. Ambitionen hos den redaktionella ledningen är att förmedla både kunskap om prostatacancer i dess olika former och artiklar med mer allmänt innehåll. Självfallet vill Prostatanytt också sprida aktuell kunskap om nya läkemedel och metoder för cancerbekämpningen. Prostatanytt sänds numera också till alla urologer i landet och delas ut av föreningarna till de flesta urologmottagningarna.

8. Utbildning

Prostatacancerförbundets viktigaste krav är att urologin får vara en fortsatt självständig specialitet och utbildningslinje samt att urologin inte inordnas i kirurgin. Urologi är väsentligt mer än enbart kirurgiska ingrepp. Och prostatacancer kräver tillgång till flera kompetenser; onkologi, medicin, patologi med mera. Prostatacancerförbundet stödjer genom stipendier sjuksköterskor som vill förstärka sin kompetens inom områdena urologi och onkologi.

Patientföreningarna har en omfattande stödverksamhet för patienter och närstående i form av samtalsgrupper och medlemsmöten med inbjudna föreläsare. Att utveckla förekomsten av närståendegrupper är en viktig uppgift för oss.

9. Kommunikationer

Kommunikationer är en viktig fråga för oss – vilket kan innefatta både boende och fysiska kommunikationer inte minst tillgång till toaletter i den samhälleliga miljön och på allmänna kommunikationsfordon. Avsaknad/brist på toaletter har en väsentlig betydelse för prostatacancerdrabbades möjligheter att röra sig i samhället. Vi hänvisar även här till det gemensamma arbetet i Funktionsrätt Sverige där vi tillsammans arbetar för att avhjälpa bristen på toaletter i det offentliga rummet.